

Faculteit Campus Den Haag

J A A R V E R S L A G 2 0 1 1

Universiteit Leiden
Campus Den Haag

Jaarverslag Faculteit Campus Den Haag 2011

Universiteit Leiden

Campus Den Haag

Colofon

Jaarverslag 2011 Faculteit Campus Den Haag

Eindredactie:

Frederiek Lommen

Kathalijne Smout

Sophia Hupje

Benedicte Dobbinga

Adresgegevens:

Faculteit Campus Den Haag

Postbus 13228

2501 EE Den Haag

e-mail: communicatie@cdh.leidenuniv.nl

website: www.campusdenhaag.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5		
1 Faculteit Campus Den Haag Algemeen	7	5 Centre for Professional Learning.....	32
1.1 Algemeen.....	7	5.1 Algemeen.....	32
1.2 Onderwijs.....	8	5.2 Onderwijs.....	33
1.3 Onderzoek.....	8	5.3 Onderzoek.....	34
1.4 Bedrijfsvoering.....	9	5.4 Bedrijfsvoering.....	34
1.5 Korte vooruitblik	12	5.5 Korte vooruitblik	36
2 Centrum voor Regionale Kennisontwikkeling.....	13	6 Centre for Modern Urban Studies	37
2.1 Algemeen.....	13	6.1 Algemeen.....	37
2.2 Onderwijs & Onderzoek	14	6.2 Onderwijs.....	37
2.3 Bedrijfsvoering.....	15	6.3 Onderzoek.....	38
2.4 Korte vooruitblik	15	6.4 Bedrijfsvoering.....	41
3 Centrum voor Terrorisme en Contraterrorisme ..	17	6.5 Korte vooruitblik	42
3.1 Algemeen.....	17	7 Montesquieu Instituut.....	45
3.2 Onderwijs.....	19	7.1 Algemeen.....	45
3.3 Onderzoek.....	19	7.2 Onderwijs.....	45
3.4 Bedrijfsvoering.....	23	7.3 Onderzoek.....	47
3.5 Korte vooruitblik	25	7.4 Bedrijfsvoering.....	49
4. Grotius Centre for International Legal Studies	26	7.5 Korte vooruitblik	49
4.1 Algemeen.....	26	8 Leiden University College The Hague.....	51
4.2 Onderwijs.....	26		
4.3 Onderzoek.....	28		
4.4 Bedrijfsvoering.....	29		
4.5 Korte vooruitblik	31		

Voorwoord

2011 was een bijzonder jaar voor Campus Den Haag. Sinds 1 januari 2011 mag de Campus zich een faculteit noemen. De zevende faculteit van de Universiteit Leiden. Het besluit van het College van Bestuur tot het verlenen van de facultaire status is een belangrijke mijlpaal voor de organisatie. Hiermee is de pioniersfase van 12 jaar definitief voorbij. De nieuwe status bracht een groot aantal veranderingen met zich mee. Zo werd er een faculteitsbestuur ingesteld, er werden verkiezingen gehouden en een faculteitsraad samengesteld, er werd een faculteitsreglement geschreven en een begin gemaakt met de ontwikkeling van een volwaardig faculteitsbureau.

2011 was ook het jaar dat in Leiden het besluit viel het Instituut Bestuurskunde over te brengen van de Faculteit Sociale Wetenschappen naar Campus Den Haag. Alhoewel het instituut sinds 1 januari 2012 formeel en bestuurlijk onderdeel uitmaakt van Campus Den Haag, verloopt de verhuizing gradueel. Besloten werd de masteropleidingen van Bestuurskunde per 1 februari 2012 over te hevelen, de medewerkers verhuizen per 1 september 2012 naar het nieuwe pand aan de Schouwburgstraat in Den Haag en de bacheloropleidingen worden per september 2013 overgebracht.

Dit alles mag duidelijk maken dat ook 2012 een uitdagend jaar gaat worden!

Prof. dr. J. de Vries
Decaan

1. Faculteit Campus Den Haag Algemeen

1.1 Algemeen

Het jaar ~~2012~~ is grotendeels gebruikt voor het implementeren van de gevolgen van de facultaire status.

Vanaf 1 januari 2011 zijn de directieleden prof.dr. Jouke de Vries, mr. Rolf Oosterloo en prof.dr. Chris Goto-Jones benoemd tot leden van het faculteitsbestuur (FB). Tevens is er begin 2011 een student-lid of assessor van het faculteitsbestuur benoemd, in de persoon van LUCTH-studente Britt van der Donk.

Begin 2011 zijn er ook voor het eerst in de geschiedenis van de Campus verkiezingen gehouden onder studenten en medewerkers voor de zetels van de nieuw in te stellen faculteitsraad (FR). De acht leden van dit medezeggenschapsorgaan zijn per 1 april benoemd. De vier medewerkers Sander Dikker Hupkes, Marianne Derksen, Constant Hijzen en Patrick Overeem, de LUCTH-studenten Eline Severijnen, Danny Damen en Lisa Froukje van 't Groenewout en Bestuurskundestudente Christa Goudriaan vergaderen zeswekelijks.

De faculteitsraad vertegenwoordigt alle studenten en medewerkers van de faculteit, inclusief die van het LUCTH. Het faculteitsbestuur en de faculteitsraad komen eens in de zes weken bijeen om relevante zaken te bespreken. In het eerste jaar waren de belangrijkste dossiers het opzetten van het faculteitsbureau, de komst van Bestuurskunde en International Studies naar Den Haag, de voortgang van het LUCTH en de logistieke uitdagingen van de uitbreiding van Campus Den Haag. De samenwerking tussen de FR en het faculteitsbestuur vindt plaats in goede sfeer en is productief te noemen, waardoor ook de lastige dossiers

een open en pragmatische wijze zijn behandeld.

In september 2011 startte de Campus met een nieuwe debatreeks. Onder de naam Debat Centraal gaan iedere derde donderdag van de maand drie sprekers uit wetenschap, politiek en media met elkaar in discussie over een actueel onderwerp. De organisatie ligt in handen van de Redactieraad, bestaande uit de hoogleraren Wim Willems en Leo Lucassen, moderator Will Tinnemans en bestuurssecretaris Frederiek Lommen.

In 2011 is tevens een start gemaakt met de ontwikkeling van de School of Governance.

De School of Governance (SOG) wordt de kapstok van de Graduate School van Campus Den Haag. Binnen deze School vindt in de verschillende centers en instituten het onderwijs (op MA, REMA en PhD-niveau), onderzoek en commerciële activiteiten gericht op 'Governance' plaats. De SOG zal een bijdrage leveren aan de signalering en de oplossing van complexe 'Governance' vraagstukken en bestuurlijke organisaties bedienen bij het doorgronden en oplossen van deze vraagstukken. Daarbij wil de SOG de kennisdeling en samenwerking op het terrein van 'Governance' vraagstukken tussen de School en externe partners bevorderen. Binnen de SOG wordt gewerkt vanuit een aantal discipline overstijgende onderzoeksthema's die voortkomen uit zowel internationale, nationale als lokale vraagstukken die op het gebied van 'Governance' in de samenleving aan de orde zijn en mede geïnspireerd zijn door de internationale omgeving van Den Haag (de Haagse context). De wetenschappelijke kennis van de SOG wordt verspreid

door middel van publicaties, onderwijs, commerciële opdrachten en cursussen voor medewerkers van bestuurlijke organisaties. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de snelle en optimale verspreiding van wetenschappelijke kennis aan de samenleving.

1.2 Onderwijs

Het onderwijsaanbod van Campus Den Haag groeit gestaag. In 2011 is vooral een toename van het aantal studenten waar te nemen. De bachelor *Liberal Arts & Sciences: Global Challenges*, de bachelortrack *Informatica & Economie* en de *Academische Pabo* startten allen in september 2011 met een nieuwe lichter studentent. Deze opleidingen geven nu twee jaar bacheloronderwijs aan in totaal zo'n 275 studenten.

Een deel van deze onderwijsprogramma's in Den Haag worden aangeboden door andere Leidse faculteiten. Zij vertonen een constante instroom. Het aantal studenten in deze opleidingen bedraagt jaarlijks een totaal van 320 studenten.

Een belangrijke consequentie van de facultaire status is dat er in toenemende mate aandacht is voor onderwijsbeleid en kwaliteitsborging. Het jaar 2011 stond in het teken van het verkennen van de nieuwe status van faculteit.

1.3 Onderzoek

Als nieuwe faculteit is de Campus in de tweede helft van 2011 gestart met het in kaart brengen van en starten met zaken die op het terrein van onderzoeksbeleid spelen. Dit heeft er onder meer toe geleid dat de Campus partici-

peert in het onderzoeksoverleg met de andere faculteiten onder leiding van Academische Zaken.

Verder is er begin juni - in samenwerking met LURIS - voor de wetenschappelijke staf een bijeenkomst georganiseerd over subsidiemogelijkheden voor de Campus. Daarnaast heeft het faculteitsbestuur een facultaire wetenschapscommissie ingesteld die per 1 januari 2012 van start gaat en die het bestuur op verschillende terreinen van het onderzoeksbeleid kan adviseren.

Ook is gewerkt aan de informatievoorziening over onderzoek op de website en portal en zijn voorbereidingen getroffen om Metis, het publicatieregistratiesysteem van de universiteit, in 2012 in te voeren bij de Campus.

Publicaties

De decaan, Jouke de Vries, heeft regelmatig artikelen geschreven voor de landelijke dagbladen. Een paar voorbeelden:

- Jouke de Vries, 'Provincies kunnen weg, gemeenten moeten groter', *Trouw*, 18 februari 2011;
- Jouke de Vries, 'Straks trekt Wilders de stekker er nog uit', *Trouw*, 4 maart 2011;
- Jouke de Vries, 'Hoe politieke elite uit houdgreep van populist kan komen', *Financieel Dagblad*, 2 juli 2011;
- Jouke de Vries, 'Globaliserende leefwereld en manifestatie van mediocratie maken ons onzeker en wantrouwig', *Financieel Dagblad*, 23 juli 2011;
- Jouke de Vries, 'Job Cohen moet zijn visie geven', *de Volkskrant*, 8 oktober 2011.

1.4 Bedrijfsvoering

Op het terrein van de bedrijfsvoering leidde met name de nieuwe facultaire status tot extra werkzaamheden. Er werd gewerkt aan het opbouwen van een faculteitsbureau, een bureau waarin vrijwel alle OBP-functie's van de organisatie in clusters bijeen zijn gebracht.

In 2011 is er bijvoorbeeld een start gemaakt met een op de faculteit gericht P&O beleid. De P&O-activiteiten hebben vooral in het teken gestaan van structureren, informeren en het invoeren van een meer procesmatige aanpak.

De belangrijkste speerpunten in 2011 waren:

- De oprichting van de Faculteit Campus Den Haag per 1 januari 2011
- Voorbereiding van de overstap van het Instituut Bestuurskunde per 1 januari 2012
- De oprichting van het faculteitsbureau en de faculteitsraad
- Het verder uitbouwen van het LUCTH
- Structureren, informeren, oplossen van knelpunten, bevorderen van procesmatige, eenduidige en consistente uitvoering van het universitair personeelsbeleid

De functie informatiemanager is in 2011 geïntroduceerd. Deze past in de ontwikkeling en groei van de campus tot volwaardige faculteit.

De informatiemanager is verantwoordelijk voor het sturen, beheersen en optimaal afstemmen van de inzet van informatie (en de hiervan afgeleide ICT-voorzieningen) aan de behoeften van de organisatie en staat derhalve dicht bij de primaire processen van de faculteit.

In 2011 is in het kader van informatiemanagement aan de volgende zaken gewerkt:

- In voorbereiding op de verhuizing van het Instituut Bestuurskunde is een aantal flexplekken ingericht op de locatie Stichthage. Omdat Campus Den Haag en Faculteit Sociale Wetenschappen nog op verschillende ICT-omgevingen werken, is besloten de verhuisde bestuurskundemedewerkers voorlopig te voorzien van FSW-werkplekken. Hiermee is gewaarborgd dat de bestuurskundemedewerkers naadloos kunnen blijven samenwerken vanaf de twee locaties. Het ISSC-project “Nieuwe Werkplek” voorziet in een uniforme ICT-omgeving voor de gehele Universiteit.
- Vanwege de facultaire status van Campus Den Haag is in 2011 een begin gemaakt met het gebruik van Metis voor de registratie van publicaties van onderzoeken. In de gekozen indeling worden de centers van de Campus gelijk gesteld aan onderzoeksprogramma's van instituten. Daarnaast zijn veel onderzoekers van de Campus ook gelieerd aan een andere faculteit. Er zijn afspraken gemaakt onder welke faculteit toekomstige publicaties zullen vallen. Ook in Metis is rekening gehouden met de komst van het Instituut Bestuurskunde.
- Vanaf medio 2011 is informatiemanagement betrokken bij de uitvoering van het project “Living Lab The Hague”; een initiatief om in het Haagse een open innovatienetwerk te creëren waarin met behulp van moderne ICT-infrastructuur de ontwikkeling en distributie van (nieuwe) kennis en toepassingen in co-creatie en open samenwer-

king tussen betrokken partijen wordt gefaciliteerd. De multi-mediaruimte van het Living Lab wordt gerealiseerd in het in 2012 op te leveren pand aan de Schouwburgstraat.

- Het Centre for Professional Learning, voorheen InCompany, is in 2011 overgestapt naar de digitale leeromgeving Blackboard. Dit is begeleid door het ICLON en de ICTO-coach van de Faculteit Sociale Wetenschappen. Hiermee is een verdere stap gezet in het integraal gebruik van standaard ICT-voorzieningen van de Universiteit.

De enorme groei van Campus Den Haag maakt meer ruimte noodzakelijk. Medio 2011 werd, voor de studenten van het LUCTH, extra woonruimte gehuurd in de nieuwgebouwde studentenflat De Klok, gesitueerd op het Enthovenplein in de buurt van het Haagse station Hollands Spoor.

Er wordt een nieuw hoofdgebouw gerealiseerd in de Schouwburgstraat, vlakbij het Plein. Ook is gestart met de bouw van een nieuwbouwlocatie, speciaal bedoeld voor het LUCTH, aan het Anna van Buerenplein, direct naast het Centraal Station. Hier wordt de staf gehuisvest, het onderwijs verzorgd en ook de studentenhuisvesting voor de eerste twee jaar gerealiseerd. Het gebouw wordt waarschijnlijk eind 2012 in gebruik genomen.

Het financiële resultaat over 2011 is op € 166.000 negatief uitgekomen. Deze budgetoverschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door stijgende lasten voor bestuur en beheer van de faculteit.

Het bestuur van de Faculteit Campus Den Haag is van mening dat het behaalde resultaat het hoogst haalbare was in het huidige situatie en verwacht voor de komende jaren een hogere kostenvoet voor faciliteiten en de ondersteuning van de eenheden en instituten. In dat verband heeft het faculteitsbestuur een plan voorgelegd aan het College van Bestuur (CvB) waarin steun is gevraagd voor een verdere uitbouw van een compact faculteitsbureau.

Personele samenstelling:

Naam	Functie
Jouke de Vries	Decaan faculteit / Hoogleraar
Rolf Oosterloo MPA	Directeur Bedrijfsvoering
Chris Goto-Jones	Dean LUCTH/ Hoogleraar
Jorien Boesveld	Beleidsmedewerker
Rietje van Dam	Hoogleraar Duurzame ontwikkeling en Onderwijs- vernieuwing
Tom Degen	Studentassistent
Wesley Dijkstra	Administratief medewerker
Benedicte Dobbinga – Buijs	Communicatiemedewerker
Sophia Hupje	Management assistent
Maria Langelier	Directiesecretaresse
Mark van Leeuwen	Informatiemanager
Frederiek Lommen	Bestuurssecretaris
Richard Molenkamp	Business controller
Hidde Onstein	Studentassistent
Laura Oosterveld	Beleidsmedewerker/ onderwijscoördinator
Kathalijne Smout	Medewerker PR & Marketing
Diana Verheijen	Directiesecretaresse

1.5 Korte vooruitblik

Het jaar 2012 zal grotendeels in het teken staan van de opening van de nieuwe hoofdvesting van Campus Den Haag. Op de hoek van de Casuariestraat/Schouwburgstraat wordt het oude pand, ooit een dependance van het ministerie van Buitenlandse Zaken, volledig gerenoveerd. In dit monumentale gebouw worden alle medewerkers van het Instituut Bestuurskunde gehuisvest en worden een groot aantal onderwijsruimtes en collegezalen van verschillende grootte gerealiseerd. Een van de hoogpunten van het nieuwe gebouw wordt gevormd door het zogenaamde Living Lab, een multifunctionele ruimte op de eerste verdieping.

Naast dit gebouw zal de Campus de 12^e en 13^e verdieping van Kantoren Stichtage boven Den Haag Centraal Station voorlopig blijven gebruiken. Het huurpand aan de Lange Houtstraat 5-7, waar de Campus vele jaren was gehuisvest, wordt in de loop van het jaar 2012 afgestoten.

Een belangrijke ontwikkeling in het jaar 2012 wordt gevormd door de start van de nieuwe bacheloropleiding International Studies, ontwikkeld door de faculteit Geeswetenschappen.

Begin 2012 wordt de faculteitsraad uitgebreid met een student-lid en een personeelslid van Bestuurskunde, om recht te doen aan de veranderde samenstelling van zowel het personeelsbestand als de studentenpopulatie van de faculteit. In mei 2012 zijn er nieuwe verkiezingen voor de student-leden van de raad.

Bij de Campus is door het oprichten van de faculteit en de steeds verdergaande groei steeds meer behoefte aan beleid, procedures en regels op het terrein van P&O. Per 1 januari 2012 vallen alle opleidingen, het onderzoek, het personeel, de financiën en de infrastructuur van het Instituut Bestuurskunde onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van FCDH. Hierdoor is het noodzakelijk dat er bij het P&O beleid specifiek aandacht komt voor regelgeving met betrekking tot WP. Bestuurskunde maakt in het overgangsjaar 2012 nog gebruik van de dienstverlening van FSW. Dit geldt bijvoorbeeld voor diensten Financiën, ICT en P&O. In 2012 zal het faculteitsbureau van de Campus verder worden ontwikkeld zodat de diensten per januari 2013 kunnen worden overgenomen FSW.

Bij het verder inrichten van het HR beleid blijft de uitdaging dat er bij de Campus eigenlijk twee verschillende ‘poten’ zijn. Er is een commerciële poot met Centres en het LUCTH en er is een facultaire poot met het Instituut Bestuurskunde waarvoor heel andere financieringsprincipes gelden. De kunst is om in het komende jaar de goede ‘eigenschappen’ van beide organisatiepoten te combineren en te komen tot standaardisering (waar mogelijk) maar waar ook de dynamiek en de noodzakelijke flexibiliteit behouden blijven.

2. Centrum Regionale Kennisontwikkeling

2.1 Algemeen

2011 was het derde volle bestaansjaar van het Centrum Regionale Kennisontwikkeling (CRK). Het is het jaar van de consolidatie. De belangstelling voor de activiteiten van het centrum liet een opgaande lijn zien. Zo steeg het aantal duale promovendi van 17, eind 2010 naar 37 ultimo 2011.

Samen met de oprichtingspartner Kamer van Koophandel werd gestart met maandelijkse seminars waarin wetenschap en markt elkaar ontmoeten. Ook de belangstelling daarvoor neemt toe. Bij de eerste bijeenkomst bespiegelde prof. Jaap de Hoop Scheffer de toen recente mondiale ontwikkelingen. Deze was toegespitst op kansen en bedreigingen voor bedrijven uit de regio. De voorzitter van de kamer, Marius Varekamp, trad daarbij als coreferent op. De andere thema's waren: *Trends in wetenschap en technologie als drive voor innovatie*, *De Rijksbegroting in internationaal en nationaal perspectief*, *Gevolgen van China's opkomst voor internationale economische verhoudingen*, *Onzekerheid als drive/belemmering voor economisch handelen* en *Bedrijfsstrategie en geopolitieke risico's*.

2011 was ook het jaar waarin de relatie met de hogescholen in de regio werd uitgebreid en verdiept. Met de Haagse Hogeschool werd overeengekomen om samen te werken met het doel een onderzoeksagenda op te stellen voor de academie Accounting & Financial Management. Ook het aantal promovendi groeide. Ook de Hogeschool Leiden

breidde het aantal duale promovendi uit. De Hogeschool Rotterdam leverde de eerste kandidaat-promovendi. Er is een samenwerkingsprogramma in de maak met het doel de selectie en start van duale promovendi trefzeker te laten verlopen. De Hotelschool Den Haag leverde de eerste kandidaat. Gesprekken zijn gestart om thematisch te gaan samenwerken.

Prof. Robert Tijssen is per 1 oktober 2011 vanuit de Faculteit Sociale Wetenschappen, CWTS voor 1 dag per week verbonden aan het centrum voor de begeleiding van de (kandidaat)promovendi. Daarnaast zal hij zich bezighouden met het verrichten van sociaalwetenschappelijk onderzoek, met name naar regionale innovatie systemen en processen.

Deze feiten en cijfers laten zien dat in vergelijking met het jaarverslag 2010 de groei sneller en omvangrijker is dan was voorzien. Met het College van Bestuur is afgesproken dat de focus van het centrum zich in 2012 zal richten op beheerste groei van het aantal duale promovendi naar 50. Tevens zal prioriteit worden gegeven aan de kopgroep van de duale promovendi die in de laatste fase van het dissertatieproces zijn.

Met de ervaringen van 2011 kan gezegd worden dat de startdoelstellingen van het centrum - namelijk in een periode van 4 à 5 jaar in een duaal programma (50% beroepspraktijk, 50% dissertatieonderzoek) te werken aan een dissertatie met een rendement van 80% - gerealiseerd kunnen worden.

De ervaringen in 2012 en 2013 worden benut voor het bepalen van langere termijn doelstellingen. Daarbij speelt ook de ontwikkeling van de in opbouw zijnde Campus Den Haag een rol. In samenspraak met de andere centra van de Campus wordt bezien op welke wijze het centrum een bijdrage kan leveren aan de uitbouw van de facultaire status van Campus Den Haag. Daarbij spelen twee aspecten een cruciale rol.

Het eerste aspect spitst zich toe op de kennisketens en de daarmee verbonden samenwerkingsrelaties die het centrum wil ontwikkelen met de kennispartners in de regio. Het centrum verbindt met behulp van onderzoek de dynamiek van de beroepspraktijk met de dynamiek van de wetenschap. Door een duale opzet van werken en promoveren ontstaan nieuwe relaties tussen beroepspraktijk en onderzoek. De onderzoeksvraag vanuit de beroepspraktijk staat daarbij centraal. Zo bloeien nieuwe vormen van interactie tussen praktijk en theorie op, wat leidt tot nieuwe kennisketens. Een sterkere positie van bedrijven, instellingen, beroepssectoren en regio's is daarvan het resultaat. Deze vorm van wetenschapsontwikkeling onderscheidt zich daarbij van die van traditionele faculteiten door de focus van het centrum op de onderzoeksbehoeften van de beroepssectoren in de regio. Kernvraag daarbij is: hoe kan de nieuwe Faculteit Campus Den Haag dit mogelijk maken.

Het tweede aspect betreft de disciplinaire breedte van het dissertatieprogramma. Het duale programma richt zich op alle wetenschapsdisciplines van Universiteit Leiden. In 2011 waren de (kandidaat)promovendi verdeeld over vrijwel alle faculteiten van de Universiteit: Geesteswe-

tenschappen; Geneeskunde/LUMC; Rechtsgeleerdheid; Sociale Wetenschappen; Wiskunde en Natuurwetenschappen. Deze disciplinaire breedte van het centrum waarbij het zich richt op alle faculteiten van de universiteit, moet een goede verankering krijgen in de nieuwe Faculteit Campus Den Haag. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat het primaat van de wetenschappelijke begeleiding van promovendi ligt bij de hoogleraren en decanen van alle faculteiten.

2.2 Onderwijs & Onderzoek

Door dit grote aantal promovendi is een wetenschappelijke gemeenschap ontstaan waarin ervaringen worden uitgewisseld en elkaars werk wordt becommentarieerd. In 2011 zijn voor de duale promovendi de cursussen 'Argumentatieleer', 'Toegepaste Wetenschapsfilosofie' en 'Research Design' gegeven, zowel in groepsverband als individueel. Er wordt gewerkt aan uitbouw van het cursusprogramma. Ook daarbij wordt samenwerking gezocht met initiatieven die zowel vanuit de in opbouw zijnde faculteit als universiteitsbreed worden ondernomen

In 2011 is de huisbibliotheek verder opgebouwd en worden de promovendi begeleid bij het doorzoeken van digitale bronnen. Daarnaast vindt elke week de in 2010 gestarte promovendilunch plaats, waarin promovendi vraagstukken aan elkaar voorleggen. Daaraan nemen geregeld gasten deel, zoals de decaan, promotores en andere wetenschappers.

Met het doel de kennis van de promovendi en hun wetenschapsdisciplines beschikbaar te krijgen voor hun

werkgevers en de maatschappelijke sectoren waarbinnen ze functioneren is in samenwerking met Leiden University Press een publicatiefonds opgericht. Parallel lopend aan het voltooiingsproces van het proefschrift worden de promovendi uitgenodigd hun werk in binnen- en buitenland te presenteren.

2.3 Bedrijfsvoering

Het centrum wordt bekostigd door een bijdrage uit de algemene middelen van de universiteit, door extern gewonnen fondsen en onderzoeksprojecten. Daarnaast dragen werkgevers van duale promovendi € 7.500,00 bij aan de kosten van de participatie van hun werknemers als duale promovendus. De promotievergoeding komt beschikbaar voor de faculteiten. Daarmee levert het centrum een bijdrage aan de batenstrategie van faculteiten en universiteit. Het budget uit 2011 kon met een gering batig saldo worden afgesloten. Er is een fonds gecreëerd voor toekomstige kosten van kennisverspreiding door promovendi.

In 2011 was het centrum gevestigd op de eerste en tweede verdieping van de Campus, locatie Lange Houtstraat 7 waar 5 werkplekken voor de staf en 12 flexibele werkplekken voor de duale promovendi in twee stilteruimtes beschikbaar zijn. In het najaar van 2011 is de derde etage van de locatie Lange Houtstraat 7 met 3 werkplekken hierbij betrokken. Ultimo 2011 waren er bij het centrum 14 flexibele werkplekken en 6 vaste werkplekken.

Personele samenstelling:

Naam	Functie
Adriaan in 't Groen	Programmadirecteur
Mark Dechesne	Onderzoeker
Pam de Groot	Officemanager
Inge 't Hart	Tolk/ Vertaler
Richard 't Hart	Docent/ Opleider
Pieter Slaman	Promovendus

Ook hebben Sofie Delpout en Sanne Ravensbergen het CRK tijdelijk ondersteund via Jobmotion.

In 2011 vertegenwoordigden drs. Cees Broeksma en dr. Ton Rijkerkerk vanuit de Kamer van Koophandel als gast-medewerkers het partnerschap met CRK.

2.4 Korte vooruitblik

Op basis van de bestaande werkwijze is een groei naar 50 duale kandidaat-promovendi realistisch. In die berekening wordt rekening gehouden met kandidaten die succesvol met doctorstitel het programma verlaten en kandidaten die stoppen.

Verwacht wordt dat in 2012 en 2013 de eerste duale promovendi hun proefschrift succesvol zullen verdedigen. Als

deze aanpak wordt gecontinueerd zullen elk jaar ongeveer 7 à 8 duale promovendi hun doctorsbul behalen. De basis daarvoor is een jaarlijkse instroom van 10 nieuwe duale promovendi. Die komt wederom tot stand via de selectieve oriënterende en voorbereidende fasen van het duale programma van ongeveer 15 kandidaten. Daarmee ontstaat een reeks van 15-10-7/8.

Ultimo 2011 is met oprichtingspartner Kamer van Koophandel afgesproken dat de samenwerkingsrelatie verder wordt uitgebouwd. Dat betekent dat de stafleden van de Kamer van Koophandel die bij het centrum betrokken zijn op zoek gaan naar meer promovendi en thema's die passen bij de kennisagenda van de Kamer van Koophandel. Dit past goed bij de ontwikkeling die de kamer zelf doormaakt, waarbij meer samenwerking wordt gezocht met universiteiten en kennisinstellingen. Bij deze intensivering worden de relaties met de hogescholen ingebracht. Het toekomstige Living Lab The Hague in de nieuwe locatie Schouburgstraat speelt daarbij een belangrijke rol.

Ook in 2012 zal voor het centrum het motto zijn: hoe kunnen kenniswerkers bij bedrijven en instellingen door middel van eigen wetenschappelijk onderzoek een bijdrage leveren aan de uitdagingen in hun beroepspraktijk. Als dat lukt, zal de wetenschap en de regio in de omgeving van de universiteit daar wel bij varen.

3. Centrum voor Terrorisme en Contraterrorisme

3.1 Algemeen

De herdenkingen van de aanslagen op 9/11 tien jaar later vormde aanleiding voor veel reflectie op en evaluaties van het terrorismebeleid in de afgelopen jaren. 2011 was bovendien het jaar waarin Osama Bin Laden werd gedood en in Noorwegen het verschijnsel *Lone Wolfe Terrorism* van zich liet spreken. Het Centrum voor Terrorisme en Contraterrorisme (CTC) leverde via de media een bijdrage aan het duiden van deze gebeurtenissen en ontwikkelingen.

Op onderzoeksgebied richtte het CTC zich in 2011, onder meer, op de impact van terrorisme en de performativiteit van contraterrorismebeleid. Daarnaast werd onderzoek uitgevoerd naar diverse juridische aspecten van het gevoerde beleid en de kenmerken van jihadistische terroristen. Een belangrijke nieuwe lijn van onderzoek werd ingezet met de oprichting van een netwerk van onderzoekers dat zich bezig houdt met securitisering.

In 2011 is een grotere nadruk komen te liggen op het verzorgen van initieel onderwijs. De afstudeerrichting *Crisis and Security Management* van de opleiding *Public Administration Crisis and Security Management* van de Masteropleiding *Public Administration* zal vanaf 1 februari 2012 worden omgezet in een zelfstandig Masters Programme *Crisis and Security Management*. Het CTC verzorgt de coördinatie. Het aandeel van het CTC in het initieel onderwijs van Universiteit Leiden is in 2011 gegroeid.

Naast het reguliere onderwijs verzorgde het CTC in 2011

voor *practitioners* maatwerktrainingen op het gebied van veiligheid, terrorisme, radicalisering en recht.

Ook dit jaar is het CTC weer actief met een aantal interessante derde geldstroom projecten. Een groot project voor de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), voor een promotieonderzoek naar manifestaties van systeemhaat en *Lone Wolves*, de onderzoeksdatabase en Kennisbank Internationaal Terrorisme voor de NCTV, een project in samenwerking met het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (COT) voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en een tweejarig project voor de Korps Landelijke Politiediensten (KLPD).

Het CTC is partner in het International Centre for Counter-Terrorism – The Hague (ICCT), een samenwerkingsverband tussen Universiteit Leiden - Campus Den Haag, het T.M.C. Asserinstituut en Clingendael. Het CTC publiceert regelmatig *commentaries* op de website van het ICCT.

In 2011 organiseerde het CTC in samenwerking met het ICCT een aantal bijeenkomsten als onderdeel van de ‘Terrorism on Trial’ series van Beatrice de Graaf. Op 30 maart werd de aftrap voor deze serie gegeven met de bijeenkomst ‘Terrorism Trials as Theatre’. Op 13 december organiseerde voor het ICCT ‘The Case of Zarema Muzhakhtoyeva’, een vermeende Tsjetsjeense zelfmoordterroriste. De focus lag op het performatieve aspect van de rechtszaak en de rol van de verschillende actoren. 23 November stond in

het teken van ‘The Lockerbie Case’.

Op 8 juli organiseerde het ICCT op initiatief van CTC-onderzoekster en ICCT-fellow Quirine Eijkman de expert meeting ‘Preventive Counter-Terrorism Measures and Non-Discrimination in the European Union: A Call for Systematic Evaluation’.

Dit vond plaats in samenwerking met het Open Society Justice Initiative (OSJI).

Het CTC werkte verder mee aan de activiteiten op 10 maart, ‘Negotiating with Terrorists’, op 3 maart, EM Intelligence in Court’ en op 21 februari, ‘EM Joint Investigation Teams: Added Value, Opportunities and Obstacles in the Struggle against Terrorism’.

Dankzij het interdisciplinaire karakter van het Centre was het CTC was ook zichtbaar in breder verband. Onderwerpen als historisch radicalisme, criminologie en privacy kwamen aan bod. Enkele voorbeelden hiervan:

Boston University (VS) organiseerde op 10 en 11 november 2011 de eerste Global 1970’s conferentie, ‘Global 1970’s. The Radical Decade in Global Perspective’. CTC onderzoekster Beatrice de Graaf is één van de initiatiefnemers en trekkers van dit internationale 1970s onderzoeksproject (Utrecht/Leiden/Münster/Boston).

Op 16 en 17 juni organiseerde de Nederlandse Vereniging voor Kriminologie een conferentie over het thema ‘Stoppen met crimineel gedrag (*desistance*)’. CTC onderzoekster Quirine Eijkman gaf een presentatie over etnisch profileren: ‘Verboden?: Wet en regelgeving in de praktijk’.

De Jonge Akademie organiseerde op 11 februari een symposium rond het begrip controle, toegespitst op de thema’s controle en vrije wil, controle en risicosamenleving en controle en bestuur: ‘Vertrouwen is goed, controle is beter?’

Het CTC kent in 2011 ook een aantal hoogtepunten in personele sfeer.

Dr. Beatrice de Graaf (moderne geschiedenis) trad vanaf 17 maart 2011 toe tot De Jonge Akademie, een Nederlandse club van vijftig jonge topwetenschappers. Daarnaast werd zij door LNVH geeerd met de prijs van het Landelijk Netwerk Vrouwelijk Hoogleraren ter gelegenheid van haar 10 jarig jubileum. De Graaf en de twee studentes die zij begeleidde, wonnen de KNAW-onderwijsprijs 2011.

Vanuit de nationale veiligheidsbranche komt er een Leerstoel Particuliere Veiligheid. Deze leerstoel zal in 2012 worden bekleed.

3.2 Onderwijs

Regulier

Het CTC verzorgt onderwijs voor het instituut bestuurskunde, in de afstudeerrichting *Crisis & Security Management*. Het betreft de vakken *Comparing Theory and Practice: Terrorism & Counter Terrorism in Europe, Radicalism, extremism & responses, Communicating Crisis: The Study of Crisis Communication* en *Hate crime and security*. Ook wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de begeleiding van Masterscripties.

De track *Crisis & Security Management* wordt in februari 2012 verzelfstandigd naar een Masters Programme *Crisis and Security Management*. Ten behoeve van dit Masters programma worden vanuit het CTC coördinerende taken vervuld.

Daarnaast geeft het CTC invulling aan enkele vakken van de minor *Security, Safety & Justice*. Deze minor is een samenwerkingsverband tussen Universiteit Leiden en de TU Delft. Het CTC verzorgt de vakken *Criminaliteit en terrorisme* en *Security en grondrechten*.

Bij het Instituut voor Geschiedenis verzorgt de onderzoeksgroep van de VIDI het 3^e jaars bachelorvak 'Enemies of the State' *Waar waren wij bang voor? De geschiedenis van binnen- en buitenlandse (politieke) dreigingen van 1945 tot heden*.

Post initieel

Naast het initieel onderwijs verzorgt het CTC onderwijsmodules voor practitioners. Deze zijn gericht op inhoudelijke verdieping voor professionals uit het veld. In 2012 worden 3 modules aangeboden: *Terrorisme en Contraterrorisme, Radicalisme en Extremisme: Aard en Bestrijding* en *Veiligheid, Rechtshandhaving en Mensenrechten*. Deze modules kunnen ook gezamenlijk worden gevolgd als leergang, die wordt afgesloten met een scriptie.

delijke verdieping voor professionals uit het veld. In 2012 worden 3 modules aangeboden: *Terrorisme en Contraterrorisme, Radicalisme en Extremisme: Aard en Bestrijding* en *Veiligheid, Rechtshandhaving en Mensenrechten*. Deze modules kunnen ook gezamenlijk worden gevolgd als leergang, die wordt afgesloten met een scriptie.

Gastcolleges

Van 22 tot 26 augustus biedt het International Centre for Counter-Terrorism - The Hague (ICCT) samen met het T.M.C. Asser Instituut de summerschool 'Countering Terrorism in the Post- 9/11 World'. Hierin participeert het CTC met enkele colleges.

Net als in voorgaande jaren verzorgen diverse medewerkers van het CTC regelmatig gastcolleges en lezingen.

3.3 Onderzoek

De onderzoeksfocus van het CTC ligt op het monitoren en signaleren van langlopende trends en de geschiedenis van manifestaties van terrorisme, contraterrorisme en radicalisering in de breedste zin van het woord. Niet alleen de fenomenen zelf, maar ook de sociaalpsychologische verklaringsmodellen, de juridische en ethische context evenals de publieksreacties en het discours van terrorisme, veiligheid en de rechtsstaat zijn onderwerp van aandacht. Daarnaast en daarmee samenhangend is er een groot onderzoekszwaartepunt, dat zich uitdrukt in een aantal langlopende onderzoeksprojecten naar het ontstaan van moderne veiligheidsregimes, samengevat onder de noemer 'Enemies of the State/Security Lab'.

De onderzoekszwaartepunten van het CTC zijn:

- Maatschappelijke tegenstellingen rond terrorisme, extremisme en radicalisering
- Beeldvorming, representatie en communicatie van contraterrore- en veiligheidsbeleid
- Terrorismpreventie: legitimiteit en de rechtsstaat
- Het ontstaan van moderne veiligheidsregimes, de bijbehorende veiligheidsdispositieven, maatregelen en veiligheidsculturen

- De verbeelding van veiligheid en het fenomeen dat veiligheid als ordeningsprincipe een toenemende rol speelt in bestuur en beleid staan daarbij centraal

Dit onderzoek wordt ook ingebed in twee onderzoeksnetwerken die vanuit het CTC worden gecoördineerd en zijn opgezet: het Vlaams-Nederlands terrorismenetwerk (Edwin Bakker) en het Onderzoeksnetwerk Securitisering (Beatrice de Graaf).

Projecten

In 2011 zijn de lopende projecten voortgezet:

Lopende onderzoeksprojecten	Financiering
VRE Enemies of the State/Security Lab	UB Leiden/1e geldstroom
	2e geldstroom
NIAS Research Theme Group, 'Terrorists on Trial'	KNAW
VIDI Enemies of the State	NWO
	3e geldstroom
Kennisbank internationaal terrorisme	NCTV
Onderzoeksdatabase	NCTV
Bibliotheek annex documentatiecentrum	NCTV
Project 'Pre Incident Indicatoren'	KLPD/DSI
Angst en terrorisme	COT/BZK

Het VIDI project ‘Enemies of the State’ is geselecteerd voor een digitaliseringproject van de Universiteitsbibliotheek Leiden. Documenten voor dit onderzoek zullen worden opgenomen in een *Virtual Research Environment*.

Tot september 2011 liep bij het NIAS de projectgroep ‘Terrorists on Trial’, waarvan Beatrice de Graaf de initiatiefneemster is.

Na een pilotstudie van vier maanden wordt het tweejarig ‘Pre Incident Indicatoren’ project gestart. Dit betreft een onderzoek naar de voortekenen van terroristische handelingen in opdracht van het KLPD.

Een belangrijk project betreft een samenwerkingsverband met het COT om het begrip ‘performative power’ (Beatrice de Graaf) verder uit te werken tot een afwegingskader voor bestuurders, in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Dankzij financiering van de NCTV en het CvB Leiden (onderzoeksgelden *Political Legitimacy*) heeft het CTC een promovendus aangetrokken onder begeleiding van Beatrice de Graaf en Edwin Bakker. Deze doet onderzoek op het gebied van ‘systeemhaat’ en *Lone Wolves*.

In 2012 worden ook allerlei pogingen ondernomen om het Onderzoeksnetwerk Securitising, de VRE en de VIDI ‘Enemies of the State’ uit te breiden dan wel voor continuering te zorgen. Dit betekent dat het CTC ook participeert in een groot onderzoeksconsortium ‘Security & Safety Lab’, waarbij het CTC de trekker is.

Publicaties en lezingen (selectie)

Bakker, E. (2011), ‘Characteristics of Jihadi terrorists in Europe (2001-2009).’ In: Coolsaet, R. (Ed.), *Jihadi terrorism and the radicalisation challenge: European and American experiences*, pp. 131-145. Surrey: Ashgate Publishing Limited.

Bakker, E. (2011), ‘Dealing with transnational terrorism, the concept and practice of Joint Investigation Teams.’, in: *Security and Human Rights*, 22 (1), pp. 19-28.

Bakker, E. (2011), ‘Jihadi Terrorism in the Netherlands: Growth, growing resilience and international links.’, in: Molier, G., Ellian, A., Suurland, D. (Eds.), *Terrorism: Ideology, law and policy*, pp. 397-420. Dordrecht: Republic of Letters Publishing.

Bakker, E. & Graaf, B.A., de (2011), ‘Preventing Lone Wolf Terrorism: Some CT Approaches Addressed.’ in: *Perspectives on Terrorism*, 5 (5-6), pp. 43-50.

Bakker, E. (2011), ‘Terrorisme en contraterrorisme in de schaduw van 9/11: Tien jaar angst voor terrorisme.’ in: *Internationale Spectator*, 65 (7/8), pp. 375-379.

Bakker, E. ‘EU counter radicalisation policies’, conferentie van *The Centre for the Study of Terrorism and Political Violence (CSTPV)*, St Andrews, 25 november 2011

Bakker, E. ‘Resilience and terrorism’, conferentie van de *S.Rajaratnam School of International Studies (RSIS)*, Singapore, 12 maart 2011

Bakker, E, 'Radicalisation and de-radicalisation in Europe', conferentie van het *International Security Forum*, Zurich, 31 mei 2011.

Boot, C.Y.E. 'De Nationale Reserve in het spanningsveld tussen regering, krijgsmacht en weerbaarheidsorganisaties, 1945-1951', Lezing Nederlandse onderzoeksschool voor Politieke Geschiedenis, 17 januari 2011, Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Den Haag.

Boot, C.Y.E, 'Niederländische Antimilitaristen zwischen 1966 und 1989. Bengel, Kriminelle, Staatsfeinde oder Terroristen?', lezing Netzwerk Terrorismusforschung Deutschland, 24-25 february 2011, Humboldt Universität, Berlijn.

Buuren, G.M. van, 'Delegitimation and Conspiracy Thinking', Presentatie workshop Political legitimacy, Leiden, November 2011.

Buuren, J. van (2011), 'Het Veiligheidscomplex', *Tijdschrift voor Veiligheid*, Vol. 10, No. 1, pp 69-72.

Eijkman, Q.A.M (2011), 'Police Technology and Human Rights: A new quest for accountability?', in: *Journal of Police Studies*, Vol. 20, nr.3, pp.193-204.

Eijkman, Q.A.M (2011), 'Police Technology and Human Rights: A new quest for accountability?', In: E.de Pauw, P.Ponsaers, *Technological-led Policing, Cahier Politie Studies*, Maklu: Antwerpen, Apeldoorn, Portland, pp.193-204.

Eijkman, Q.A.M, Weggemans, D.J. (2011), 'Visual Surveillance and the Prevention of Terrorism: What about the checks and balances?', *International Review of Law Computers and Technology*, Vol.25, nr.3, pp.143-150.

Eijkman, Q.A.M, Ginkel, B. van (2011), 'Compatible or Incompatible: Intelligence and human rights in terrorist trials', *Amsterdam Law Review*, vol.3, nr.4, pp.3-16.

Eijkman, Q.A.M. (2011), 'Preventive Counter-terrorism and Non-discrimination Assessment in the European Union', *Security and Human Rights*, vol.22, no.2, pp.89-101.

Eijkman, Q.A.M. (2011). 'Biometrie en Paspoort' lezing Privacy First, Amsterdam, 25 juni. 2011

Knoope, P, Eijkman, Q.A.M. (2011), '10 jaar International Terrorisme: Waar staan wij nu?', *Internationale Spectator*, vol.65, nr.7, pp.385-388.

Graaf, B.A. de, Eijkman, Q.A.M. (2011), 'Terrorismebestrijding en Securitisering; Een rechtssociologische verkenning van de neveneffecten', *Justitiële Verkenningen*, vol.37, no.8, pp.33-53.

Graaf, B.A., de & Bakker, E. (2011), 'Wat moet je met een eenzame terrorist?' *De Groene Amsterdammer*, pp. 10-13.

Graaf, B.A., de, Boot, C.Y.E. (2011), 'Hollanditis': die Nederlandse als 'schwaches Glied in der NATO-Kette'? Nederlandse Proteste gegen den NATO-Doppelbeschluss 1979-1985. In: Geiger, Tim, Gassert, Philipp, Wentker,

Hermann (Eds.), *Zweiter Kalter Krieg und Friedensbewegung. Der NATO-Doppelbeschluss in deutsch-deutscher und internationaler Perspektive*, pp. 345-362. Washington, D.C./München/Berlijn: Oldenbourg Verlag.

Graaf, B.A., de, Hellema, D.A. (2011), 'Civiele diplomatie tussen macht en mensenrechten. Een begripsbepaling'. In: B.A. de Graaf & D.A. Hellema, (Ed.), *Civic Diplomacy. Diplomatie tussen macht en mensenrechten* (SIM special), 33. , pp. 5-14. SIM/Universiteit Utrecht.

Graaf, B.A., de, Dimitriu, G.R. (2011), 'De missie in Afghanistan als strategisch narratief'. *Atlantisch Perspectief*, 2011 (8), pp. 9-13.

Graaf, B.A., de (2011), 'De strijd tegen de 'zwarte internationale'. De 'samenzwering' als veiligheidsdispositief rond 1870-1910'. *Krisis: tijdschrift voor actuele filosofie*, 12 (3), pp. 42-53.

Graaf, B.A., de (2011), *Evaluating Counterterrorism Performance. A Comparative Approach*. Oxford/New York: Routledge Academic Publishers.

Graaf, B.A., de (2011), 'Terroristen in de rechtszaal: Een demonstratie van recht en gerechtigheid?', in: *Internationale Spectator*, 65 (7/8), pp. 380-384.

Graaf, B.A., de (2011), 'Wat wilden terrorismebestrijders in Nederland en Duitsland in de jaren zeventig? Kamerspiel versus sociaal drama?' In: Toine Spapens, Marc Groenhuijsen en Tijs Kooijmans, (Ed.), *Universalis. Liber Amicorum Cyrille Fijnaut*, pp. 941-964. Antwerpen/Cambridge: Intersentia.

Graaf, B.A., de (2011), 'Religion bites: Religieuze orthodoxie op de nationale veiligheidsagenda'. *Tijdschrift voor Religie, Recht en Beleid*, 2 (2), pp. 62-80.

Hijzen, C.W. (2011), 'Sicherheit und Nachrichten dienste in den Niederlanden.'in: *Forschungsberichte aus dem Deutschland Institut Amsterdam*, 6 (2010), pp. 169-183.

3.4 Bedrijfsvoering

Financiële steun van de NCTV, de inbedding in het reguliere onderwijs en een VIDI project zorgen voor continuïteit van het centrum. Daarnaast leidt acquisitie regelmatig tot aanvullende projecten waarvoor tijdelijke medewerkers kunnen worden aangetrokken.

Het CTC is gevestigd op de locatie Kantoren Stichthage met 13 werkplekken. Het aantal werkplekken is in 2011 efficiënter ingezet, met een enkele bouwkundige aanpassing. Daarnaast is er een documentatieruimte inclusief een raadpleegterminal voor externe toegang. De collectie wordt gebruikt door de onderzoekers van het CTC, ICCT en de NCTV. Op afspraak staat de collectie ook open voor extern bezoek.

Onder leiding van de nieuwe hoogleraar T&CT wordt een strategie ontwikkeld voor de voortgang van het centrum, gericht op verdere verbreding van het aanbod van activiteiten en verdieping op specifieke onderwerpen op het gebied van onderzoek, onderwijs en andere vormen van kennisoverdracht

Er wordt nadere samenwerking gezocht met het Centre for Professional Learning bij de uitvoering van de onderwijsmodules en het Instituut Bestuurskunde. In 2011 is begonnen met de werving voor een leerstoel particuliere beveiligers die in nauwe samenhang met het CTC zal opereren.

In 2012 worden ook allerlei pogingen ondernomen om het Onderzoeksnetwerk Securitiserings, de VRE en de VIDDI 'Enemies of the State' uit te breiden dan wel voor continuering te zorgen. Dit betekent dat het CTC ook participeert in een groot onderzoeksconsortium 'Security & Safety Lab', waarbij het CTC de trekker is.

Personele samenstelling:

Naam	Functie
Edwin Bakker	Hoogleraar
Beatrice de Graaf	UHD
Jaap van Donselaar	UHD
Quirine Eijkman	Onderzoeker/Docent
Wanda den Boer	Stafmedewerker
Coreline Boot	Promovenda
Constant Hijzen	Promovendus
Bart Schuurman	Junior onderzoeker
Bas von Benda-Beckmann	Gastmedewerker

In dienst in 2011

Daan Weggemans	Junior onderzoeker
Liesbeth van der Heide	Junior onderzoeker
Jelle van Buuren	Promovendus
Gerry uit den Boogaard	Secretaresse
Sietske de Vos	Assistent
Kimini Delfos	Stagiaire
Joop Bijen	Onderzoeker
Renée Frissen	Gastmedewerker

Uit dienst in 2011

Marc Begina	Assistent
Koen van den Heuvel	Assistent
Mark Dechesne	Onderzoeker/Docent
Kimini Delfos	Stagiaire

3.5 Korte vooruitblik

In 2012 richt het CTC zich op verdere verbreding van het aanbod van activiteiten en verdieping op specifieke onderwerpen op het gebied van onderzoek, onderwijs en andere vormen van kennisoverdracht. Administratieve en organisatorische ondersteuning zal hiervoor worden aangetrokken.

4. Grotius Centre for International Legal Studies

4.1 Algemeen

Het Grotius Centre for International Legal Studies, dat zowel deel uit maakt van de Faculteit Rechtsgeleerdheid als van Campus Den Haag, heeft in 2011 verder gewerkt aan de ontwikkeling van de pijlers waarop het zich richt: onderwijs en onderzoek op het gebied van alle mogelijke aspecten van het internationale recht. Hierbij wordt voornamelijk gefocust op het internationaal strafrecht, mensenrechten, vrede en veiligheid en duurzame ontwikkeling.

De twee belangrijkste onderzoeksprojecten van het Grotius Centre van dit moment, *Jus Post Bellum* en *Post-Conflict Justice and Local Ownership*, zijn in 2011 op de rails gezet. In mei werd laatstgenoemde project officieel ingeluid middels de conferentie *Post-Conflict and Local Ownership, Assessing the Impact of the International Criminal Court*.

Er bestaat veel belangstelling voor het Advanced LL.M programma Public International Law, waarbij studenten kunnen kiezen uit een specialisatie in International Criminal Law of in Piece, Justice and Development. Om een hoge kwaliteit en een exclusieve leeromgeving aan de studenten te kunnen bieden, moet er selectief worden omgegaan met de aanmeldingen.

De summer-schoolpijler van het Grotius Centre wordt steeds sterker. Inmiddels staan er drie solide, jaarlijks terugkerende summer programmes op de agenda. Zowel professionals als studenten weten de weg naar de Grotius Centre summer schools inmiddels goed te vinden.

Een aantal hoogtepunten van 2011:

- Aan het begin van het jaar, op 14 en 15 februari 2011, organiseerde het Grotius Centre for International Legal Studies met de steun van de MacArthur Foundation de conferentie *ICC after Kampala: 2011 and Beyond* in het Vredespaleis in Den Haag. De conferentie werd bijgewoond door vertegenwoordigers van overheden, NGO's, academici en ambtenaren van het Internationaal Strafhof. Harold Koh (US Legal Advisor), Mirjam Blaak (Ambassadeur van Oeganda), Sylvia Fernandez de Gurmendi (rechter van het Internationaal Strafhof) en Professor David Scheffer behoorden tot de prominente sprekers.
- Kees Waaldijk is per 1 mei 2011 benoemd tot hoogleraar Comparative Sexual Orientation Law. Deze leerstoel maakt nu ook deel uit van het Grotius Centre in Den Haag, hetgeen een waardevolle aanvulling vormt op de reeds aanwezige expertise op het gebied van internationaal (straf)recht.
- Professor Carsten Stahn aanvaardde zijn leerstoel op maandag 31 oktober en sprak zijn oratie uit met als titel: *Between 'faith' and 'facts': By what standards should we assess International Criminal Justice?*

4.2 Onderwijs

In 2011 hebben Joseph Powderly, Dov Jacobs and Jens Iverson college gegeven aan studenten van het Leiden University College The Hague in het kader van het vak *Litigation and Advocacy*.

Mette Léons heeft het LL.M. (Advanced) Programme

Public International Law wederom gecoördineerd. In het studiejaar 2010 – 2011 stond een groep van 41 studenten ingeschreven. Zij studeerden af op 24 augustus 2011. De vakken werden gegeven door Carsten Stahn, Jaap de Hoop Scheffer, Mia Swart, Christine Schwoebel and Joe Powderly.

Ook hebben medewerkers van het Grotius Centre les gegeven aan studenten van de LL.M. Public International Law (regular), waaronder Sarah Kendall, die samen met Rober Heinsch (Grotius Centre Leiden) het vak *International Criminal Law* heeft gegeven.

Kees Waaldijk verzorgde in juli 2011 het vak *Same-Sex Privacy, Partnership and Parenting in International and European Law* tijdens het Whittier Law School's Summer Programme in Sexual Orientation Law in Barcelona. Dit vak werd door 13 studenten gevolgd.

In 2011 hebben de volgende Summer Schools plaats gevonden:

Brandeis in The Hague Summer Program (2nd edition)

Duur: zes weken (30 mei – 9 juli 2011)

Aantal deelnemers: 20

Bilingual Summer School on International Criminal Law (9th edition)

Duur: twee weken (20 juni – 1 juli 2011)

Aantal deelnemers: 73

Summer School on Women, Peace and Security (2nd edition)

Duur: twee weken (12 – 23 september 2011)

Aantal deelnemers: 15

Overige activiteiten (lezingen, conferenties en boekpresentaties)

4 februari 2011:

Lezing door door Ambassadeur Knut Vollebaek, High Commissioner on National Minorities van het OSCE in het kader van het vak International Human Rights Law voor de LL.M. Advanced studenten.

9 maart 2011:

Het Grotius Centre en the Journal of International Criminal Justice droegen de start van de *Criminal Law Lectures Series* dit jaar op aan Bert Röling, een bekende Nederlandse rechtsgeleerde. De inspiratie voor dit evenement werd ontleend aan een speciale uitgave van de Journal of International Criminal Justice ter ere van Bert Röling. Röling was onder meer rechter van het Tokyo Tribunaal. Antonio Cassese, President van het Libanon Tribunaal, gaf een toespraak tijdens deze bijeenkomst.

7 en 8 April 2011:

Second Hague Colloquium: Systematic Sexual Violence and Victims' Rights

Dit colloquium werd in samenwerking met het Centre on Law and Globalization (een project van de American Bar Foundation en de Universiteit van Illinois) het International Victimology Institute Tilburg (INTERVICT) en de afdeling Strafrecht van de Tilburgse Rechtenfaculteit georganiseerd.

22 – 24 April 2011:

Telders International Law Moot Court Competition: The Case Concerning the Umarghela River (34e editie). Deze prestigieuze internationale pleitwedstrijd, waaraan 22 universiteiten en 130 studenten deelnamen, vond in 2011 wederom plaats in het Vredespaleis, en werd

gewonnen door het team van het University College London. Het Leidse team werd eervol tweede. Het review report is na te lezen op de website van het Grotius Centre.

5-6 mei 2011:

Conferentie: *Post-Conflict Justice and Local Ownership, Assessing the Impact of the International Criminal Court*. Het rapport van deze conferentie is te vinden op de Grotius Centre website.

12 mei 2011:

Conferentie: *Reparations before the International Criminal Court: Issues and Challenges*

Georganiseerd door het Grotius Centre, in samenwerking met Redress en het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Finland.

17-18 juni 2011:

Workshop Internationaal Strafrecht

De jaarlijkse bijeenkomst van ongeveer 100 Duits sprekende advocaten in Internationaal Strafrecht (“Arbeitskreis Völkerstrafrecht”) werd dit jaar bij het Grotius Centre gehouden. De nieuwe ontwikkelingen in het Internationaal Strafrecht kwamen tijdens deze bijeenkomst aan de orde.

21 juni 2011:

Lezing: *Universal Jurisdiction and The Crime of Aggression*, Michael J. Scharf, Professor of Law en directeur van de Frederick K. Cox International Law Center at Case Western Reserve University School of Law.

19 September 2011:

College tijdens de Europese Rechtsakademie (Tier): *Current reflections on EU Equality and Non-Discrimination Law*, Kees Waaldijk

22 September 2011:

Boekpresentatie: *Constraints on the Waging of War* Bijeenkomst in samenwerking met het Kalshoven-Gieskes Forum on International Humanitarian Law in het kader van de presentatie van het boek van Professor Frits Kalshoven en Professor Liesbeth Zegveld.

26 September 2011:

Van Vollenhoven lezing: *International Law in the Age of Adjudication*, door rechter Christopher Greenwood in het kader van de opening van het LL.M. Programme Public International Law.

31 Oktober 2011:

Oratie Professor Carsten Stahn: *Between ‘faith’ and ‘facts’: By what standards should we assess International Criminal Justice?*

4.3 Onderzoek

Post-Conflict Justice and Local Ownership

De conferentie ter ere van de introductie van het project ‘Post-Conflict Justice and Local Ownership’ vond plaats op 5 en 6 mei 2011. Internationale onderzoekers kwamen bijeen om te bespreken hoe de werkwijze van het Internationaal Strafhof zich verhoudt tot de lokale bevolking. De uitkomst van de conferentie wordt in 2012 uitgegeven. PhD onderzoekers Sarah Kendall and Christian De Vos zijn in juni 2011 begonnen met veldonderzoek in de drie situatielanden waar het project zich op richt: Oeganda, Kenia en de Democratische Republiek Congo. Voor nader veldonderzoek keerde één van de onderzoekers terug naar Oeganda in augustus, oktober, november en december 2011. In 2012 is vervolg veldonderzoek voorzien in Kenia en de Democratische Republiek Congo.

Jus Post Bellum Project

In het kader van het NWO onderzoeksproject Jus Post Bellum zijn twee promovendi in dienst getreden: Jennifer Easterday and Jens Iverson. In mei zullen zij een eerste internationale conferentie in het kader van het onderzoek organiseren.

Grotius PhD Track in International Law and International Justice

De Grotius PhD Track in International Law and International Justice heeft in 2011 de eerste aanmelding ontvangen. De procedure is verder uitgewerkt door Eric De Brabandere (Grotius Centre Leiden).

Grotius Dialogues

In 2011 is het idee ontstaan voor de Grotius Dialogues, een discussieforum welke specifiek gewijd zal worden aan de analyse van praktische en conceptuele kwesties op het gebied van internationaal recht. De dialogen zullen van start gaan in 2012.

Comparative Sexual Orientation Law

Kees Waaldijk deed onderzoek naar de juridische (niet)-erkenning van gelijkgeslachtelijke paren die in Europa van het ene land naar het andere verhuizen. Daartoe legde hij zeven denkbare cases voor aan juridische deskundigen in Europese landen. De resultaten presenteerde hij eind 2011 op conferenties in Straatsburg, Parijs en Rome.

Publicaties

- Taking Complementarity Seriously: On the sense and sensibility of ‘classical’, ‘positive’ and ‘negative’ complementarity, in C. Stahn & M. El Zeidy, *The International*

Criminal Court and Complementarity: From Theory to Practice, Cambridge University Press (2011), 233 - 282

- Bridge over troubled waters?: Complementarity themes and debates in context, in C. Stahn & M. El Zeidy, *The International Criminal Court and Complementarity: From Theory to Practice*, Cambridge University Press (2011), 1 – 17
- Carsten Stahn, How is the water? Light and shadow in the first years of the ICC, *Criminal Law Forum*, Vol. 22, No. 1 (2011), 175 - 197
- Sarah Kendall, ‘Donors’ Justice’: Recasting International Criminal Accountability,” *24 Leiden Journal of International Law* (2011), 585 – 606
- Sarah Kendall, *Thinking Through International Criminal Accountability: Presumptions and Challenges*, Utrecht University, 24 November 2011
- Christian De Vos, ‘Someone Who Comes between One Person and Another’” *Lubanga Local Cooperation and the Right to a Fair Trial*, 12(1) *Melbourne Journal of International Law* June 2011.
- Kees Waaldijk, ‘Vrijrecht in detentie. Of hoe de internationaalrechtelijke erkenning van gelijkgeslachtelijk partnerschap begon met de zaak van een lesbische gedetineerde in Colombia’, in: J.P. van der Leun et al. (red.), *De vogel vrij. Liber amicorum prof. dr. mr. Martin Moerings* Den Haag: Boom Lemma, p 207-216.

4.4 Bedrijfsvoering

In 2011 zijn Joe Powderly en Dov Jacobs in dienst getreden als Universitair Docent Public International Law. Zij geven les aan studenten van het Leiden University College The Hague en aan studenten van de het Advanced LL.M.

Programme.

Jennifer Easterday and Jens Iverson zijn in 2011 aangesteld bij het Grotius Centre in het kader van het NWO VIDII onderzoeksproject; Jus Post Bellum.

Christine Tremblay, General Coordinator van het Grotius Centre, is in 2011 uit dienst getreden. Haar functie is niet opnieuw ingevuld. Een deel van haar werkzaamheden, waaronder de financiën van het Grotius Centre, werden

in 2011 waargenomen door Martine Wierenga. Jennifer Easterday heeft de redactiewerkzaamheden voor de Leiden Journal of International Law overgenomen.

Gelet op de groei van het Grotius Centre en de toename van het aantal activiteiten, is er behoefte ontstaan aan secretariële ondersteuning. Er is dan ook een office manager geworven die het team met ingang van januari 2012 ondersteunt en versterkt.

Personele samenstelling

Naam	Functie
Carsten Stahn	Programme Director
Jaap de Hoop Scheffer	Kooymans Chair for Peace, Law and Security
Kees Waaldijk	Professor Comparative Sexual Orientation Law
Joe Powderly	Assistant Professor
Dov Jacobs	Assistant Professor
Martine Wierenga	Project Officer
Mette Leons	Programme Coordinator
Sarah Kendall	Researcher
Christiaan de Vos	PhD Researcher
Jens Iverson	PhD Researcher
Jennifer Easterday	PhD Researcher / Editor Leiden Journal
Arlinda Rrustemi	Research Assistant

Uit dienst in 2011

Christine Tremblay	General Coordinator, Managing Editor Leiden Journal of International Law
Mia Swart	Assistant Professor
Christine Schwoebel	Research and Project Officer

4.5 Korte vooruitblik

In 2012 bestaat het Internationale Strafhof 10 jaar. In het kader daarvan zal de conferentie “*The International Criminal Court at 10 years*” worden georganiseerd door de onderzoekers van het Post Conflict Justice and Local Ownership project. Ook de Summer School on International Criminal Law van het Grotius Centre bestaat in 2012 tien jaar. De tiende editie zal plaatsvinden van 18 juni tot en met 29 juni 2012.

Het Grotius Centre streeft er naar om de onderwijsactiviteiten in 2012 nog verder te versterken en uit te breiden. Zo zal in 2012 naar aanleiding van het succesvolle *Brandeis In The Hague Summer Program* het eerste *Brandeis in The Hague Spring Semester* worden georganiseerd.

Hiervoor zal het Grotius Centre Den Haag samenwerken met het Bureau Internationaal Onderwijs (BIO) van de Faculteit Rechtsgeleerdheid in Leiden. De eerste groep studenten van Brandeis University zal in februari 2012 starten met dit programma.

De *Summer School on Human Rights and Transitional Justice*, welke wordt ontwikkeld door Joe Powderly en Martine Wierenga, zal in 2012 tevens worden toegevoegd aan het summer school curriculum.

Verwachte publicaties 2012:

Carsten Stahn

- Between ‘faith’ and ‘facts’: By what standards should we assess International Criminal Justice? *Leiden Journal of International Law*, Vol. 25, No. 2 (2012)

Sarah Kendall

- Review essay, *International Journal of Transitional Justice* (2012)

Christian De Vos

- ‘For Them and in Their Name’: Interrogating ‘Local Ownership’ at the International Criminal Court, in *international criminal justice and ‘local ownership’: Assessing the impact of justice interventions* (2012)

Kees Waaldijk

- ‘Same-Sex Partnership, International Protection’, in: Wolfrum, R, (ED), *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, Oxford: Oxford University Press, Vol. VIII, p. 1125-1134 (2012)
- ‘The Right to Relate—on the Importance of “Orientation” in Comparative Sexual Orientation Law’, inaugural lecture (20 April 2012)

Dov Jacobs

- ‘Puzzling Over Amnesties: Putting The Pieces Together In the context of Multi-Level Fragmentation Of International Criminal Law’, in Stahn and Van Herik (eds.), *The Fragmentation of International Criminal Law*, T.M.C Asser Press (2012)
- ‘Commentaire de l’Article 60: Procédure initiale devant la Cour’, Sur and Decaux (eds.), *Commentaire du Statut de la Cour Pénale Internationale*, Pedone
- ‘The Reclassification of Charges at the ICC: Finding the Right Balance’, Schabas, Hayes and McDermott (eds.), *Ashgate Research Companion to International Criminal Law: Critical Perspectives*, Ashgate Publishing
- ‘The Burden and Standards of Proof in international criminal procedure’, in Sluiter et al. (eds.), *General Rules and principles of International Criminal Procedure*

5. Centre for Professional Learning

5.1 Algemeen

Het Centre for Professional Learning (CPL) is het centrum binnen de Campus voor innovatief en interactief onderwijs aan professionals. Het CPL brengt zo kennis en praktijk bij elkaar in het hart van Den Haag. Thuis op het snijvlak van politiek, bestuur en recht, biedt CPL een rijk palet aan verdiepend postacademisch onderwijs en praktijkgerichte opleidingen. Centraal in deze aanpak staat het kunnen toepassen van aangeboden kennis en verworven inzichten in de werkpraktijk. Het CPL biedt vernieuwend onderwijs in een academische setting, internationaal en interdisciplinair speciaal voor starters, voor ervaren professionals en voor leidinggevend in het publieke en semipublieke domein.

In 2011 is de naam van In Company veranderd in Centre for Professional Learning. Hiermee wordt uitdrukking gegeven aan het feit dat onderwijs voor professionals wordt verzorgd en dat leren en ontwikkelen de professie van de medewerkers van het centrum is. Deze naam is tevens beter herkenbaar voor de doelgroep, namelijk professionals in het (semi-)publieke domein. In het najaar zijn de teksten op de website aangescherpt en geactualiseerd.

Op het gebied van leren en ontwikkelen is ook aandacht voor de eigen ontwikkeling binnen het team van belang. In 2011 zijn door teamleden met regelmaat themalunches georganiseerd, onder andere over krachtenveldanalyse, de rol van acteurs in programma's, leadership challenges in internationaal verband en het grote beïnvloedingsspel.

Campusbreed werden onder leiding van gameleaders Marianne Derksen en Youssef Rahman het 'Perspectivity Game' gespeeld. Met het hele team is er gewerkt met de 'strengtfinder'.

(Inter)nationale samenwerking, profilering

Het Rijkstraineeprogramma is in 2011 opnieuw Europees aanbesteed en door het RTP-team voor Campus Den Haag met glans voor een periode van 4 jaar verworven. In de nieuwe tranche is het programma inhoudelijk versterkt door te werken met keuzemodules. De motivatie en betrokkenheid van de trainees is hierdoor versterkt. De trainees kunnen zich nu gericht verdiepen in die onderwerpen, die voor hen individueel nuttig zijn.

Het klasje van BZ is in 2011 met een positieve beoordeling door zowel deelnemers als opdrachtgever uitgevoerd. De groep bestond uit 25 deelnemers, waarvan 13 deelnemers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en 12 van andere departementen. De rol van de programmaleiders is versterkt en de begeleiding werd door de deelnemers erg op prijs gesteld.

In 2011 hebben in totaal 41 mensen deelgenomen aan de Leergang Public Affairs. Het betreft 19 deelnemers aan de voorjaarsleergang en 22 aan de najaarseditie. De leergang blijft een succesvol onderdeel in de portefeuille en de samenwerking met de Beroepsvereniging voor Public Affairs (BVPA) is verder geïntensiveerd. De BVPA heeft in november 2011 een principebesluit genomen om een bijzondere leerstoel voor PA aan een Nederlandse univer-

siteit te financieren. Inmiddels is bekend dat de BVPA de leerstoel graag bij de Campus belegt. De leerstoel wordt bij het CPL ondergebracht, naar verwachting met ingang van september 2012.

Vanuit het Centre for Professional Learning krijgt het thema leadership binnen de Campus en de universiteit als geheel steeds concreter gestalte. In het voorjaar 2011 is door het hoofd van het Centre for Professional Learning de module leadership ontwikkeld en uitgevoerd binnen het FSW Honours College (24 BA studenten, 5 ECTS). In september 2011 is de eerste lichting van het Leiden Leadership Programme gestart (48 MA studenten, 15 ECTS).

Prof.dr. Erwin Schwella is sinds het najaar van 2011 als professorial fellow aan het Leiden Leadership Centre i.o verbonden. In oktober 2011 presenteerde het hoofd CPL samen met prof. Schwella op de *Annual Conference* van de International Leadership Association in London en in december op de *International Studying Leadership Conference* in Bristol.

5.2. Onderwijs

(Ontwikkeling betreffende) aanbod van opleidingen/trainingen aan professionals in 2011 met per uitvoering het aantal deelnemers.

Training/leergang/opleiding	Opdrachtgever	Aantal deelnemers (totaal alle uitvoeringen)
Diplomatenklasje (BBBZ 8)	Min. van Buitenlandse Zaken	25
Rijkstrainees (RTP 13, RTP 14)	Min. van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	246
Leergang Public Affairs (voorjaar, najaar)	Open inschrijving	41
Maatwerktraining Politiek Bestuurlijke Sensitiviteit	Min. van VWS	14
Maatwerktraining Politiek Bestuurlijke Sensitiviteit	Agentschap NL	42
Maatwerktraining Buitenlandklas	RIVM	27
Leergang Grondslagen Openbaar Bestuur	Hogere Defensie Vorming, Min. van Defensie	86
Leergang Strategie en Beleid	HDV, Min. van Defensie	42
Training De wereld van BZ	Min. van Buitenlandse Zaken	8

5.3 Onderzoek

Er wordt bij het Centre for Professional Learning tot nu toe geen wetenschappelijk onderzoek verricht.

5.4 Bedrijfsvoering

De omzet van het Centre for Professional Learning bedroeg over 2011 ongeveer EUR 1,5 mlj. Het resultaat over 2011 is conform verwachting. Nieuwe activiteiten en uitgevoerde opdrachten zijn: een tweetal modules binnen de HDV van het Ministerie van Defensie, de RIVM Buitenlandklas en het Sirius Leiden Leadership Programme. In 2011 is ook de Leergang Sociale Zekerheid in opdracht van SZW aan het CPL gegund.

In 2011 is de in 2010 gestarte pilot met tijdschrijven omgezet in een vaste faciliteit. Hierdoor wordt het inzicht in de tijdsbesteding per opdracht vergroot, waardoor er slimmer kan worden geoffreerd. Daarnaast biedt het tijdschrijven overzicht van de bezetting.

Personele samenstelling:

In 2011 is met elkaar gericht gewerkt aan de verdere professionalisering van de programmaleiders en de programmacoördinatoren.

Het jaar 2011 kenmerkt zich door een aantal wisselingen binnen het team. Met de komst van 2 nieuwe programmaleiders per december 2011 is het team goed op sterkte.

Naam	Functie
Nikol Hopman	Hoofd Centre for Professional Learning
Sven Balfoort	Programmaleider
Marianne Derksen	Programmaleider
Sander Dikker Hupkes	Programmaleider (detachering voor 2,5 dag per week bij Juridisch PAO)
Fenna Egberink	Programmaleider (in dienst per 1 december)
Dianne Karkdijk	Senior programmaleider
Ward Kieft	Programmaleider (in dienst per 1 december)
Youssef Rahman	Senior programmaleider
Esther van Valderen	Officemanager
Lizet Leemans	Programmacoördinator
Concetta Pirozzi	Programmacoördinator

Anne Christine de Haan	Student-assistent (uit dienst per 1 november)
Marjoke de Grijs	Senior programmaleider (uit dienst per 1 februari)
Marjo Gallé	Senior programmaleider (uit dienst per 1 mei)
Sofie Delpout	Programma-assistent (tijdelijk, vervanging zwangerschapsverlof)
Lianne Heun	Programmaleider (uit dienst per 1 juli)
Sytske Miedema	Programmaleider (uit dienst per 1 september)

In 2011 zijn twee teamleden verkozen in de faculteitsraad, t.w. Sander Dikker Hupkes en Marianne Derksen.

Hieronder volgt een overzicht van de gevolgde opleidingen over 2011:

Opleiding of training	Gevolgd door
Perspectivity Game	CPL-team en Campus collega's
Workshop 'Vitaliteit in je trainingssruimte'	CPL-team
Blackboard training (verzorgd in samenwerking met het ICLON)	CPL-team
Workshop 'Overtuigen en verleiden'	CPL-team
Training feed back geven	Youssef Rahman en Marianne Derksen
Learning Lane-eendaagse training voor trainers	Dianne Karkdijk, Marianne Derksen en Sander Dikker Hupkes
Cursus stressbestendigheid	Sander Dikker Hupkes en Sven Balfoort
Workshop Virtual classroom	Sven Balfoort

5.5 Korte vooruitblik 2012

Het merendeel van de programma's en opdrachten wordt uitgevoerd voor en in opdracht van de Rijksoverheid. Uitbreiding naar aanvullende doelgroepen, lokaal en mogelijk ook internationaal, is een van de speerpunten voor de komende jaren. Zo wordt in het voorjaar van 2012 in samenwerking met de Nationale Vereniging van Regionale Rekenkamers een aantal Masterclasses voor leden van Lokale rekenkamers en gemeenteraadsleden uitgevoerd. Het hoofd CPL werkt op verzoek van de VNG mee aan de invulling van 'VNG 100 jaar' vanuit het perspectief van jongeren, uitmondend in een presentatie op het VNG-jaarcongres voor duizenden bestuurders van gemeenten op het Malieveld in Den Haag begin juni 2012. Daarnaast is een postinitiële Europese Master in Leadership Practice in voorbereiding, in samenwerking met de European School for Leadership Practice.

In samenwerking met het Centre for Terrorisme en Counterterrorisme zal de CTC- Leergang voor professionals worden uitgevoerd. Daarnaast zal in het najaar van 2012 in samenwerking met het Centre for Modern Urban Studies een serie Masterclasses voor professionals rondom het thema 'Nederland migratieland' worden aangeboden. Ook met het Instituut Bestuurskunde, dat sinds 2012 onderdeel uitmaakt van de Campus, worden nieuwe mogelijkheden op het gebied van programma's aan professionals verkend.

Daarnaast blijft het CPL investeren in de voortdurende vernieuwing van de kroonprogramma's BBBZ en RTP. Het Klasje van BZ zal in 2012 groeien qua aantal deelnemers

en veranderen qua doelgroep. In 2012 zal de doelgroep bestaan uit pas-afgestudeerden, hetgeen andere eisen stelt aan de opzet en vorm van het programma. De nieuwe lichte van het Rijkstraineeprogramma (RT 15) bestaat waarschijnlijk uit ongeveer 100 trainees. De succesvolle keuzemodules binnen het programma worden voortgezet.

In 2012 worden concrete initiatieven ondernemen ter versterking van de zichtbaarheid van het Centre for Professional Learning als loket voor onderwijs aan professionals van de Campus, onder andere in de vorm van factsheets en verdere professionalisering van de presentatie en de website.

6. Centre for Modern Urban Studies

6.1 Algemeen

Het Centre for Modern Urban Studies (MUS) heeft in 2011 een aantal onderzoekers op projectbasis kunnen aantrekken en daarmee haar binding met de stad Den Haag duidelijk laten blijken. Zo kwamen er boeken uit over het Haagse stadsgevoel en over de geschiedenis van clubhuis De Mussen in de Schilderswijk. Er werd een vervolgonderzoek naar de geschiedenis van antipolitieke sentimenten in Den Haag (1945-2010) uitgevoerd en startte een promotieonderzoek naar sociale geschiedenis van expat-gemeenschappen in de steden Den Haag en Jakarta in de periode 1850-2010. Het jaar stond echter vooral in het teken van een groot project over een eeuw aanwezigheid van Polen in Nederland, waar Wim Willems met een team mensen aan werkt - verschijning op 10 november 2012. In het kader daarvan werd Hanneke Verbeek als medewerkster aangetrokken, en Rick de Jong en Malgorzata Pacula als gastonderzoekers.

MUS is partner geworden in een Vlaams-Nederlandse Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap (WOG) voor het formuleren van een nieuwe onderzoeksagenda voor stadsgeschiedenis. Het Centrum van Stadsgeschiedenis van de Universiteit Antwerpen fungeert als penvoerder. Miriam van de Kamp, Leo Lucassen en Wim Willems zijn betrokken bij de uitwerking van het thema *The Cosmopolitan City*.

Het jaar stond ook in het teken van de honderdjarige herdenking van de geboorte van de Haags-Indische schrijver Tjalie Robinson, de oprichter van de Indische

jaarmarkt Pasar Malam Tong Tong in Den Haag. In het kader daarvan verzorgde zijn biograaf Wim Willems een themanummer van het culturele tijdschrift *De Gids*, was hij betrokken bij een tentoonstelling over de schrijver in het Letterkundig Museum, en lanceerde hij twee boeken met niet eerder gepubliceerd werk: *Kind van Batavia* (bij uitgeverij Prometheus, Amsterdam) en *Een land met gesloten deuren* (bibliothele uitgave bij de Statenhofpers, Den Haag).

6.2 Onderwijs

Collegereeks: Waarom Mensen in de stad willen wonen

In het voorjaar van 2011 ging de opvolger van de collegereeks De Krachtige Stad van start. In een reeks van 12 colleges lieten deskundigen hun licht schijnen over de kansen, de obstakels en de grenzen van de mogelijkheden die de moderne stad biedt. Het doel van de collegereeks is om na te gaan wat voor inzichten de literatuur en ervaringskennis opleveren over de ontwikkeling van de stad – in heden en verleden - en haar onontkoombare relatie tot het omringende platteland. De colleges werden niet alleen gevolgd door Leidse studenten, maar ook door professionals werkzaam bij gemeenten en ministeries. De collegereeks werd bezocht door circa 40 deelnemers.

Collegereeks: Voorbij de dreiging

In tegenstelling tot voorgaande jaren vond in 2011 de tweede collegereeks niet in Den Haag, maar in Leiden plaats. Niettemin volgden ook hier studenten en professionals de cursus. In de reeks van 12 colleges draaide het

om de vergelijking van oude en nieuwe migranten in Nederland en andere West-Europese landen. Vooraanstaande specialisten legden op systematische wijze de parallellen en verschillen tussen heden en verleden bloot. De collegereeks werd door circa 40 deelnemers gevolgd.

Master ‘Migration and Global Interdependence’

Aan het Instituut Geschiedenis in Leiden is leerstoelhouder Leo Lucassen verantwoordelijk voor de Engelstalige master ‘Migration and Global Interdependence’. Deze eenjarige master bestaat uit een aantal modules, waarvan de leerstoelhouder het Literature Seminar ‘Migration and Integration’ en het Research Seminar ‘Thinking about the underclass, migration, urbanization and the welfare state: ideologies and policies in Europe and the U.S. since the 1840s’ geeft. Per jaar stromen zo’n 20 studenten in, zowel uit Nederland als uit het buitenland afkomstig. Daarnaast is Lucassen, samen met Willems, jaarlijks begeleider van een aantal MA scripties en BA scripties.

In 2012 worden de collegereeksen ‘Waarom mensen in de stad willen wonen’ en ‘Voorbij de dreiging’ beiden in het voorjaar in Den Haag en Leiden gegeven. Op Campus Den Haag gaat dan ook de jongerencursus Poolse spoorzoekers van start. Voor de nabije toekomst worden mogelijkheden verkend om enkele van de gastcolleges uit de reeksen speciaal voor professionals in de vorm van een masterclass aan te bieden. Een verdiepende sessie over ‘Feit en fictie over de multiculturele samenleving’, waarbij een wetenschapper en een spreker uit de wereld van politiek, beleid of bestuur een aantal actuele thema’s op dit terrein belicht. Het MUS werkt hier samen met Nikol Hopman, hoofd Centre for Professional Learning.

6.3 Onderzoek

NICIS project Sociale mobiliteit: individuen, groepen, buurten

Postdoc dr. Miriam van de Kamp heeft voor haar onderzoek naar revitalisering van stadsbuurten (onderdeel van het NICIS project) drie hoofdcasussen geselecteerd: het Regentessekwartier in Den Haag, Zuilen in Utrecht en het Willemskwartier in Nijmegen. Het selectieproces en onderzoeksdesign is weergegeven in twee notities die met de betrokken stedenpartners besproken zijn. In het voorjaar van 2011 verscheen de eerste nieuwsbrief van het NICIS project, een reflectie over revitalisering en gemengde buurten, getiteld: ‘Op zoek naar de grijstinten van revitalisering in gemengde buurten’. Verder is een sessie over the Cosmopolitan City ingediend voor de *11th International Conference on Urban History* (Praag, September 2012) en een (review)artikel geschreven over de waarde van Jane Jacob’s werk voor het begrijpen van 21ste-eeuwse stedelijke dynamiek voor het Vlaams-Nederlandse tijdschrift *Stadsgeschiedenis*.

Begeleiding promoties (en andere projecten)

- Het promotieonderzoek van AIO Diederick Klein Kranenburg naar de Schilderswijk - door Leo Lucassen en Wim Willems.
- Het promotieonderzoek van AIO Aniek Smit naar ‘Expats in Den Haag en Jakarta’ – door Leo Lucassen en Wim Willems.
- Begeleiding van het project ‘De Velser Affaire’ door Wim Willems en Bob de Graaff - dr. Bas von Benda-Beckmann.

- Begeleiding van het vervolgonderzoek ‘De stem van het volk. De geschiedenis van antipolitieke sentimenten in Den Haag (1945-2010)’ door Wim Willems - dr. Margit van der Steen.

Promotieonderzoek De Schilderswijk 1920-1985:

Drs. Diederick Klein Kranenburg heeft, naast het schrijven van een aantal eerste versies van hoofdstukken voor zijn dissertatie, in 2011 vooral gewerkt – samen met zijn promotor Wim Willems – aan een wetenschappelijk verantwoord publieksboek over de 85-jarige geschiedenis van een uniek Haags clubhuis: De Mussen in de Schilderswijk: *Niks geteisem! Het wonderbaarlijke verhaal van De Mussen* (uitgeverij De Nieuwe Haagsche). Daarvoor is tevens samengewerkt met een Haagse fotografe, Eva Hofman, met wie ook een tentoonstelling is gerealiseerd – op basis van het boek. De tentoonstelling werd geopend door de burgemeester bij de heropening van het clubhuis in oktober 2011, is later verhuisd naar het Haags Gemeentearchief en staat nu in Culturalis. Het is de bedoeling dat de tentoonstelling nog op enige andere plekken in de stad - en wellicht elders in Nederland - komt te staan. Naast zijn onderzoek begeleidt Klein Kranenburg enkele scripties en doceert hij het vak Oral History in Leiden. Verder presenteerde hij een paper tijdens de NW Posthumus Conferentie op 13 mei 2011 in Antwerpen: ‘Different norms? Criminal behaviour and the ‘culture of poverty’ in the Schilderswijk in The Hague, 1920-1980.’

Promotieonderzoek Expats in Den Haag en Jakarta:

In 2011 heeft promovendus Aniek Smit een aantal sessies georganiseerd en papers gepresenteerd op congressen: SSHA Conference, Boston, 17-20 November 2011 (sessie

georganiseerd, plus paper); SEA Update (KITLV), 24 juni 2011, Leiden (paper); N.W. Posthumus ESTER RDC, 17-21 October 2011, Evora (paper). Daarnaast organiseerde zij een *Masterclass*, samen met Hanneke Verbeek, onder auspiciën van het Centrum voor de Geschiedenis van Migranten en N.W. Posthumus, ‘Grenzen Verleggen. Migratiegeschiedenis vanuit verschillende disciplines’, Leiden, 1-2 september 2011.

Naar aanleiding van het in boekvorm verschijnen van haar bekroonde afstudeerscriptie *Mijn vader had een Afro*, had zij verschillende optredens in de media en verzorgde ze lezingen, o.a. Spui 25, Openluchtmuseum, SMN Kennislounge, nationale kranten, radio en tv. Verder nam ze deel aan de paneldiscussie Kennismigratie, NEWS Network, Ministerie van OC&W, 22 december 2011, Den Haag. Ook begeleidde ze bij het Instituut Geschiedenis twee MA scripties i.s.m. Leo Lucassen.

Extern gefinancierde projecten:

Vervolgonderzoek ‘De stem van het volk’ (Burgemeester Den Haag).
Boek over de geschiedenis van Polen (twee Haagse wethouders).
Tentoonstelling over De Mussen (een aantal Haagse fondsen).

Publicaties:

- Miriam van de Kamp, Liza Nell en Jan Rath (eds.) *Ethnic Amsterdam. Immigrants and urban change in the twentieth century* in *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis*, 4, 147-148. (boekbespreking)
- Miriam van de Kamp, ‘Op zoek naar de grijstinten van revitalisering in gemengde buurten’ in *Sociale Mobiliteit:*

- Individueen, Groepen, Buurten. Nieuwsbrief 01*, mei 2011, 5-7.
- Miriam van de Kamp, 'Lokale directeur bepaalt internationale business. Muziek- en filmbedrijven op de Nederlandse markt.' in *Sociologie Magazine*, 1: maart 2011, 10-11.
 - Diederick Klein Kranenburg en Wim Willems, *Niks geteistem! Het wonderbaarlijke verhaal van De Mussen*. Met foto's van Eva Hofman. De Nieuwe Haagsche, Den Haag 2011. 198 pp.
 - Leo Lucassen, 'Staatsvorming, democratisering en sociale zorg: sociaal-politieke ontwikkelingen', in: Karel Davids en Marjolein 't Hart (red.), *De Wereld en Nederland. Een sociale en economische geschiedenis van de laatste duizend jaar* (Amsterdam, Boom, 2011) 231-275.
 - Leo Lucassen, 'Buitenstaanders in een grensoverschrijdend kader', *Leidschrift* 26 (2011) 1, 7-17.
 - Leo Lucassen, 'Massahysterie en Massa-immigratie', *De Groene Amsterdammer*, 19 april 2011.
 - Leo Lucassen, 'Cities, States and Migration Control in Western Europe. Comparing then and now', in: B. De Munck & A. Winter (eds), *Gated communities? Regulating migration in early modern cities* (Aldershot, Ashgate, 2011).
 - Leo Lucassen, Klaus Bade, Pieter Emmer en Jochen Oltmer (eds.), *The Encyclopedia of Migration and Minorities in Europe. From the 17th century to the present* (New York 2011, Cambridge University Press).
 - Leo Lucassen, Pieter Emmer, Leonard Blussé en Horst Pietschmann, 'Migration: Risk or Development? A Round Table Discussion', *European Review* 19 (2011) 3, 405-427.
 - Leo Lucassen en Jan Lucassen, *Winnaars en verliezers. Een nuchtere balans van 500 jaar immigratie* (Amsterdam, Bert Bakker 2011) 302 pp. Eerste druk april 2011, tweede verbeterde druk september 2011.
 - Leo Lucassen en Jan Lucassen, 'From mobility transition to comparative global migration history', *The Journal of Global History* 6 (2011) 2, 299-307.
 - Aniek Smit, *Mijn vader had een Afro! Hoe Marokkaanse migranten in Nederland zich kleden sinds de jaren zestig*. Amsterdam, Aksant / Amsterdam University Press.
 - Aniek Smit, "'You're eating herrings and you eat them raw!'" De opvang van kennismigranten in Nederlandse universiteitssteden: de International Neighbourgroup Delft, 1966-heden.' *Skript*, 33 (2) 68-80.
 - Aniek Smit en Wim Willems, 'Het Nederlandse kennismigrantenbeleid: wel hun hersens, niet hun gezicht'. *Migratie in een open samenleving. Christen Democratische Verkenningen, kwartaaltijdschrift van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA.*, pp. 90-97.
 - Wim Willems (red.), *Tjalie Robinson. Kind van Batavia, Verhalen van een straatlijper*. Prometheus, Amsterdam 2011. 272 pp. 2^e druk 2011.
 - Wim Willems (red.), *Tjalie Robinson. Een land met gesloten deuren*. Statenhofpers, Den Haag 2011. 217 pp.
 - Wim Willems (met foto's van Frank Jansen), *Het Haagse Gevoel. Portret van een stad*. De Nieuwe Haagsche, Den Haag 2011. 324 pp.
 - Wim Willems (red.), 'Honderd jaar Tjalie Robinson', *De Gids*, 2011 / 1, 2-51.
 - Wim Willems, 'De identiteit van de straat. Indische stemmen in het Haagse literaire leven', *Jan Campert-Stichting Jaarboek 2010*, Den Haag 2011, 114-128.
 - Wim Willems, 'Een vergeten erflater uit de Indische kolonie: de schrijver Tjalie Robinson (1911-1974)', *Leid-*

schrift. *Historisch Tijdschrift*, jrg. 26, no. 1, april 2011, 19-32.

- Wim Willems, 'Brieven uit verwantschap. Tjalie Robinson & Maria Dermoût', *Literair tijdschrift Extaze*, 2011 – nr. 0. In de Knipscheer, Haarlem, 40-49.
- Wim Willems, 'Dutch East Indian Migrants in the Netherlands since the End of World War II'. *The Encyclopedia of Migration and Minorities in Europe, from the 17th Century to the Present.*, pp. 327-329.
- Wim Willems, 'De bouwmeester van Mildam'. *Stichting Tijd, Tien jaar tijdgenoten*, pp. 11-14.
- Wim Willems, 'Een magistraal geschiedverhaal. De verbeelding van het Binnenhof in de twintigste eeuw'. In: Henk te Velde en Diederik Smit (eds.), *Van Torentje tot Trêveszaal. De geschiedenis van de noordzijde van het Binnenhof*. De Nieuwe Haagsche 2011, 275-297, 400-401.

Andere producten:

- Verfijning website vijfeeuwenmigratie.nl (Willems en Lucassen zijn lid van de kernredactie).
- Wekelijkse historisch serie in de AD/Haagsche Courant,

verzorgd door Willems, met als thema *Hagenezen die er mochten wezen*, biografische portretten van stadgenoten die sporen hebben nagelaten in het collectieve bewustzijn van de lokale bevolking.

6.4 Bedrijfsvoering

Het Centre for Modern Urban Studies is sinds mei 2010 gevestigd op locatie Stichthage. Daar wordt gebruik gemaakt van twee kamers met in totaal vier werkplekken. Vanaf januari 2011 maakt Hanneke Verbeek (medewerster voor het project 'Geef Polen een gezicht') enkele dagen in de week vast gebruik van een van de werkplekken. Zij is vanaf maart 2011 voor drie dagen in week aangesteld. Zij werkt twee dagen in de week in Den Haag. Op de derde dag werkt zij in Amsterdam bij de Amsterdamse samenwerkingspartner van het Polenproject, vijfeeuwenmigratie.nl (Centrum voor de Geschiedenis van Migranten).

Personele samenstelling:

Naam	Functie
Wim Willems	Hoogleraar
Leo Lucassen	Hoogleraar
Miriam van de Kamp	Post-doc
Diederik Klein Kranenburg	AIO
Aniek Smit	AIO
Hanneke Verbeek	Projectmedewerkster
Margit van der Steen	Projectmedewerkster
Rick de Jong	Gastonderzoeker
Malgorzata Pacula	Student-assistent

6.5. Korte vooruitblik

Een eeuw Polen in Nederland: de mythe van het tijdelijk verblijf (cursus, historisch overzichtswerk, tentoonstellingen)

In 2012 staat het MUS sterk in het teken van de zoektocht naar Poolse sporen in Nederland en in het verlengde daarvan het schrijven van een historisch overzichtswerk over de honderdjarige aanwezigheid van Polen in Nederland, onder hoofdredactie van Willems en Verbeek. Hiervoor wordt samengewerkt met de Poolse ambassade, polonia.nl en vijfveeuwenmigratie.nl. In het project is een substantieel aantal hoofdstukken aan de situatie van Poolse migranten in Den Haag gewijd. Op de website vijfveeuwenmigratie.nl, maar ook via een Poolse spoorzoekercursus zal een collectie foto's en verhalen worden opgebouwd, mede om de negatieve berichtgeving in de media te nuanceren.

Deze foto's en verhalen krijgen tevens een plek in het boek dat Wim Willems en Hanneke Verbeek – met anderen - schrijven over de aanwezigheid van Polen in Nederland - met een sterk accent op Den Haag en de regio. Het boek zal op 10 november 2012 verschijnen bij uitgeverij Boom (Amsterdam).

In dit verband is ook samenwerking tot stand gekomen met het Museon, waar op 30 maart een tentoonstelling opent over de geschiedenis van buurland Polen. De lancering van het historische overzichtswerk op 10 november 2012 is bedoeld ter afsluiting van de tentoonstelling, waarvan op Den Haag gerichte deelelementen vervolgens elders in de stad worden getoond. Ook is samenwerking gezocht met de Haagse Kunstkring, om in december een kleine kunsttentoonstelling te houden over de 15 Poolse kunstenaars die ook voor het boek zijn geportretteerd.

Living in the City

Begin 2012 verschijnt bij Routledge een Engelstalige versie van het door Willems en Lucassen geïnitieerde en geredigeerde boek 'Waarom mensen in de stad willen wonen', met als titel: *Living in the city. Urban institutions in the Low Countries, 1200-2010*. Daarnaast is Leo Lucassen aangezocht als auteur van het in 2012 te verschijnen standaardwerk *The Oxford Handbook of Global Cities*, (ed. Peter Clark), waarin hij een hoofdstuk schrijft over migratie en integratie naar steden sinds 1800 in Europa, Azië, Afrika en de Amerika's.

Migration and Socio-Economic Performance (MEP): towards a long term global theory

In het kader van het NWO *Horizon* programma heeft Lucassen een voorstel ontwikkeld voor samenwerking met het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam en het Centre for Global History van de Universiteit Utrecht. De centrale vraag van het voorstel is in hoeverre immigranten bijdragen aan de sociale en economische ontwikkeling van de gebieden waar zij zich vestigen, met name in steden in Noord-West Europa, Zuid-Oost en Oost Azië (China) en Latijns Amerika. De tijdsperiode is de laatste 500 jaar en het is expliciet de bedoeling om te komen tot de aanzet van een nieuwe globale theorie over de condities waaronder immigratie leidt tot economische groei en tot een evenwichtige verdeling van de vruchten ervan.

Managing diversity and socio-cultural systems

In het kader van het nieuwe NWO programma *Zwaartekracht* zal de universiteit Leiden, met als hoofdaanvrager Lucassen, een plan indienen voor tien jaar. Met deze aan-

vraag worden de geesteswetenschappen, de archeologie en de sociale wetenschappen verbonden. Hoofdonderwerp is de relatie tussen diversiteit (genetisch, etnisch, taalkundig, religieus, cultureel, gender), dan wel haar tegenhanger homogeniteit, en het functioneren van sociaal-culturele systemen - van gezinnen en organisaties tot staten en wereldrijken. Het doel is om te komen tot een multidisciplinaire samenwerkingsverband rond concrete deel-thema's van (paleo) archeologen, geesteswetenschappers, sociaalpsychologen en pedagogen - allen werkzaam aan de Universiteit Leiden.

De Stem van het volk

In april 2012 zal dr. Margit van der Steen haar rapport *Kiezers in Den Haag. Feiten en cijfers (1946-2010) / Van volgzaam naar afstandelijke kiezers (1946-1975)* presenteren. Zij heeft daarin ook een beredeneerd voorstel voor lokaal vervolgonderzoek gedaan, waar financiers voor gezocht gaan worden.

Hagenezen die er mochten wezen

De wekelijkse historische serie met biografische portretten van bekende en onbekende Hagenaars en Hagenezen die in het verleden iets voor de stad betekend hebben, zal worden voortgezet.

De Mussen: van boek tot film – Haagse citymarketing

De auteurs van het boek over De Mussen zijn benaderd door Victor Ponten, regisseur en producent van de filmmaatschappij Habbekrats (winnaar van de Gouden Kalf voor de Marokkaanse roadmovie *Rabat*), vanwege zijn interesse voor het verhaal over meester Jacob de Bruin en zijn clubhuis. Er zijn gesprekken gevolgd om dit Haagse

heldenverhaal uit te werken in een scenario, en vervolgens een plan voor financiering in te dienen. Hier liggen ook mogelijkheden voor Den Haag om zich verder te profileren als filmstad. Ook voor MUS ligt hier een kans om naast de krant en de lokale televisie via een ander medium aandacht te genereren voor aspecten van Haagse geschiedenis.

Debat Centraal

Wim Willems en Leo Lucassen zullen, bijgestaan door Campusbestuurssecretaris Frederiek Lommen, in 2012 de succesvolle reeks Debat Centraal voortzetten. Het gaat hier om een maandelijkse lunchlezing, door Campus Den Haag georganiseerd in samenwerking met de Universiteit Leiden. Elke maand debatteert een Leids/Haagse wetenschapper met iemand uit de media en de wereld van politiek of bestuur – onder leiding van moderator Will Tinnemans - over een actueel maatschappelijk thema voor een breed publiek van ambtenaren, NGO's, internationale organisaties en politici. Het College van Bestuur van de Universiteit Leiden heeft hier budget voor vrijgemaakt. Het ligt in de bedoeling om de reeks na de zomer van 2012 voort te zetten in het debatcafé, Schouwburgstraat. Er komen gemiddeld 80 mensen op af.

7. Montesquieu Instituut

7.1 Algemeen

In 2011 was onderzoeksdirecteur van het Montesquieu Instituut (MI) Arco Timmermans verantwoordelijk voor de activiteiten van Campus Den Haag als partner in het Montesquieu Instituut. Onder deze activiteiten vallen onderwijs aan diverse doelgroepen, een deel van het MI-onderzoek dat is ondergebracht bij Campus Den Haag in het MI en de ontwikkeling van de onderzoekslijn voor het MI, alsmede managementactiviteiten voor het Montesquieu Instituut in Den Haag. Daarnaast is Kees Nagtegaal als onderwijscoördinator voor 0.8 fte werkzaam, waarbij hij vanwege werk aan zijn dissertatie deels is vervangen door student-assistente Rhea Verheul. Frederik van Dalftsen was als student-assistent betrokken bij onderwijstaken en voor een deel ook bij onderzoek. Naast de promovendi Petya Alexandrova en Lucie Spanihelova doet sinds 1 oktober Leticia Elias als externe promovenda onderzoek bij het MI, waarvoor zij een PhD scholarship van de National Council for Science and Technology van Mexico heeft ontvangen.

Bij het onderzoek door de staf van CDH in het Montesquieu Instituut waren in 2011 de volgende MI-fellows betrokken: Gerard Breeman (Universiteit Wageningen), Sebastiaan Princen, Kutsal Yesilkagit (beiden Universiteit Utrecht) en Anne Rasmussen (Universiteit Leiden). Als nieuwe fellows gingen Peter Scholten en Markus Haverland (beiden Erasmus Universiteit Rotterdam) van start. Zij zijn betrokken bij het onderzoek naar Europese agendavorming en beleidsdynamiek.

7.2 Onderwijs

Montesquieu Masterclass

De Masterclass 'European Priorities and National influence: How European agenda Setting works and what we can learn from it', werd van januari t/m juni 2011 georganiseerd. Deelnemers waren studenten uit de studierichtingen Bestuurskunde, Politicologie, Rechten, Geschiedenis en Europese Studies van diverse universiteiten in Nederland. Sprekers kwamen zowel uit wetenschappelijk onderzoek als de bestuurlijke praktijk. Er was een studiereis naar Brussel waar door diverse sprekers een kijkje achter de schermen van de Europese politiek werd gegeven.

Montesquieu prijzen

In het voorjaar 2011 werd voor de vierde maal de MI-prijs voor de beste bachelorscriptie, de beste masterscriptie en voor het beste wetenschappelijke artikel van een jonge academicus uitgereikt.

Zomerconferentie

In 2011 werd voor de tweede maal de Montesquieu Instituut Zomerconferentie gehouden. Dit is een serie bijeenkomsten waarop een thema centraal staat. In 2011 richtte de Zomerconferentie zich in evenals in 2010 op de rol die de verschillende maatschappelijke spelers in het politieke en maatschappelijke veld bij vertrouwen spelen. Op donderdag 25 augustus 2011 werd in de Kloosterkerk te Den Haag de Zomerconferentie 2011 geopend door Minister Donner. Er werd over een periode van twee weken een reeks van uiteenlopende activiteiten georganiseerd,

waaronder een denktank over de vierde macht, een debat over de relatie tussen media en politiek en een expertseminar over de rol van wetenschappelijke instituten van de politieke partijen in het agenderen van onderwerpen rond Europa. Bij de afsluiting van de zomerconferentie hield nationale Ombudsman Alexander Brenninkmeier een beschouwing over de relatie tussen burgers en de overheid.

Collegereeks: Immigratiepolitiek in Nederlands en Europees perspectief

In het najaar heeft het Montesquieu Instituut in samenwerking met Campus Den Haag en het Instituut Bestuurskunde van de Universiteit Leiden een serie colleges georganiseerd waarin migratie- en vluchtelingenbeleid in Nederland en Europa door verschillende docenten werd belicht. De docenten waren afkomstig vanuit de academische wereld, uit NGO's en de politiek. De serie is via het Instituut Bestuurskunde aan de Leidse Universiteit als keuze-/bijvak aangeboden.

Onderwijs voor Netherlands Institute of Government

Samen met MI-fellow Gerard Breeman was Arco Timmermans docent van de cursus 'Core Themes and the PhD Experience', van verplichte cursus in het opleidingsprogramma voor promovendi binnen het Netherlands Institute of Government (NIG). Deze cursus werd vanwege de grote belangstelling twee keer gegeven.

Debatten, lezingen en seminars

Op 16 maart 2011 werd een workshop verzorgd over de Europese Unie voor de studievereniging Machiavelli aan de Universiteit van Amsterdam.

Op 13 april 2011 werd op het congres van de Studievereniging Europese Studies aan de Universiteit van Amsterdam eveneens een workshop over de Europese Unie gegeven.

Op 4 oktober 2012 werd in samenwerking met de Ambassade van de Bondsrepubliek Duitsland in Sociëteit "De Witte", te Den Haag een openbaar college georganiseerd door Guido Westerwelle, minister van Buitenlandse Zaken, Bondsrepubliek Duitsland, over "Bouwen aan stabiliteit voor de Europese Unie – Het vorm geven aan verandering op wereldniveau".

Op 26 oktober 2011 werd in samenwerking met het Informatiebureau van het Europees Parlement een debat georganiseerd over de rol van sociale media binnen de Nederlandse en Europese democratie.

Op 23 november 2011 werd een gastlezing georganiseerd op het Montesquieu Instituut waar Professor Sam Bell een presentatie verzorgde over de voorspelbaarheid van kansen van geweld tegen de staat.

Op 7 december 2011 werd in samenwerking met het Informatiebureau van het Europees Parlement een debat georganiseerd met de titel "Nationale soevereiniteit of een Europese democratie – Hoe nu verder met de financiële crisis?"

Verder werden door MI/CDH medewerkers diverse presentaties gegeven, zowel in wetenschappelijke als in praktijkgerichte onderwijsactiviteiten.

7.3 Onderzoek

In 2009 is het internationale onderzoek naar politieke agendavorming vanuit Campus Den Haag ingebed in het Montesquieu Instituut. Door CDH als partner in het MI zijn verschillende deelprojecten gestart, waarbij ook studenten uit Leiden (opleiding Bestuurskunde) waren betrokken, onder andere een project over de agenda van de Europese Raad sinds 1974, analyse van de Europeanisering van wetgeving, politieke aandacht voor ethische kwesties, coalitiepolitiek en beleidsprioriteiten.

Verder is het internationale onderzoek naar politieke agendavorming vanuit CDH in het MI uitgebreid, waarbij verschillende projecten zijn gestart. Bij deze projecten zijn behalve onderzoekers en MI-fellows ook getalenteerde studenten betrokken, waarvoor onderzoekstageplaatsen zijn gecreëerd.

Onderzoekspapers en publicaties:

- Lucie Spanihelova- A Study of Moral Hazard and Compliance. The Case of EU Transposition, paper presented at Midwest Political Science Association annual conference, April 2011, Chicago.
- Lucie Spanihelova- Public, Parties, and EU in National Agendas in the Netherlands, poster presented at Annual Comparative Agendas Conference, Catania, June 2011. Co-auteur Arco Timmermans
- Lucie Spanihelova- The Domestic Logic of Compliance: How Do Political Parties and European Publics Slow Down Transposition of EU Directives? Paper presented at American Political Science Association annual conference, August 2011, Seattle.
- Kees Nagtegaal- Anti Migration. A tradition of self-protection by Nation States. Paper prepared for the IMISCOE Eighth Annual Conference, September 2011, Warsaw.
- Kees Nagtegaal-Unwanted offspring, A Failing System of Sovereign States and the Refugee: The case of The Netherlands and others. Paper prepared for the 2011 Human Rights and Governance Colloquium, November 2011, Brisbane
- Petya Alexandrova-EU High Politics: The Policy Agenda of the European Council, 1975-2010. Conference *The Commanding Heights of the European Union. The European Council: Institution, Actors, Resources*, Brussels, 10-11 March 2011. Co- writers: Marcello Carammia and Arco Timmermans
- Petya Alexandrova-International Interests in Brussels: Involvement of Asian Actors in EU Policy-Making in Comparative Perspective. *Annual Conference of the EU-Asia Studies Association*, Bangkok, 17-19 February 2011. Co- writers: Gert-Jan Lindeboom and Anne Rasmussen.
- Petya Alexandrova-The Presidency in European Council Agenda-Setting. *Council for European Studies Conference*, Barcelona 20-22 June 2011 & *Netherlands Institute of Government (NIG) Annual Work Conference*, Rotterdam, 1-2 December 2011. Co- writer: Arco Timmermans
- Petya Alexandrova-Policy Punctuations and Issue Diversity on the European Council Agenda. *Annual Conference of the Comparative Policy Agendas Project*, Catania, 23-25 June 2011. Co- writers: Marcello Carammia and Arco Timmermans.
- Petya Alexandrova-Agenda Convergence between the

- European Council and Executives of the Member States. *6th General Conference of the European Consortium for Political Research (ECPR)*, Reykjavik, 25-27 August 2011. Co-writer: Arco Timmermans
- Petya Alexandrova- Wat stond er op de Europese agenda in 2010? Montesquieu Instituut website bijdrage, <http://www.montesquieu-instituut.nl/9353000/1/j9vvhfxcd6p0lcl/vilhmhx1p2ri>
 - Petya Alexandrova- Bondsraad geen struikelblok, Montesquieu Instituut newsletter de 'Hofvijver', April 2011 <http://www.montesquieu-instituut.nl/9353000/1/j9vvhfxcd6p0lcl/vioohceq5hnw>
 - Petya Alexandrova-De 2011 agenda van de Europese Raad: Bestrijding van oude en nieuwe crises Montesquieu Instituut newsletter de 'Hofvijver', December 2011 <http://www.montesquieu-instituut.nl/9353000/1/j9vvhfxcd6p0lcl/vivbgw8y5fvn>, co-writer: Jaqueline Gray
 - Breeman, G., Timmermans, A. & Dalfsen, G van (2011). *Politiek van de aandacht voor het Nederlandse veiligheidsbeleid*. Den Haag: WODC.
 - Jennings, W., Bevan, S., Timmermans, A., Breeman, G., Brouard, S., Chaques, L., Green-Pedersen, C., John, P., Mortensen, P & Palau, A. (2011). Effects of the Core Functions of Government on the Diversity of Executive Agendas. *Comparative Political Studies*, 44(8), 1001-1030.
 - Mortensen, B., Green-Pedersen, C., Breeman, G., Chaques, L., Jennings, W., John, P., Palau, A. & Timmermans, A. (2011). Comparing Government Agendas: Executive Speeches in the Netherlands, United Kingdom and Denmark. *Comparative Political Studies*, 44(8), 973-1000.
 - Timmermans, A. & Alexandrova, P. (2011). Comparing Policy Agendas in Europe and North America. *Perspectives on Europe*, 41(2), 59-64.
 - Timmermans, A. (2011). The Netherlands: Legislative Agenda Setting and the Politics of Strategic Lock-In. In BE Rasch & G Tsebelis (Eds.), *The Role of Governments in Legislative Agenda Setting* (ECPR studies in European political science) London: Routledge.
 - Timmermans, A. & Spreitzer, A (2011). European Integration and Consensus Politics in Parliaments, paper presented at Consensus Politics Conference, Luxemburg 14 October 2011.
 - Timmermans, A. & Breeman, G. (2011). The Policy Agenda in Multiparty Government: Coalition Agreements and Legislative Activity in The Netherlands. ECPR Joint Sessions of Workshops: St Gallen.
 - Timmermans, A. (2011 april 05). Klassenrupel. Geert Wilders und die Niederlande, *the European*.

7.4 Bedrijfsvoering

Personele samenstelling:

Naam	Functie
Arco Timmermans	Directeur MI/ Universitair docent
Kees Nagtegaal	Onderwijscoördinator/ onderzoeker
Petya Alexandrova	Promovenda
Lucie Spanihelova	Promovenda

7.5 Korte vooruitblik

Vooruitblik 2012

De formele personele bezetting van CDH in het MI wordt in 2012 gehandhaafd. De gedeeltelijke vervanging van onderwijscoördinator Kees Nagtegaal wordt tot juli 2012 voortgezet. Op 1 maart begint Frank Hendriks (Universiteit Tilburg) als nieuwe fellow, die zich vooral bezighoudt met de relatie tussen decentraal bestuur in Nederland en de EU in vergelijking met andere lidstaten. Naast de drie promovendi Petya Alexandrova, Lucie Spanihelova en Leticia Elias zal vanaf 1 februari Wimar Bolhuis als externe promovendus bij het MI onderzoek gaan doen naar de politieke aandacht en begrotingsdynamiek in Nederland in de afgelopen decennia. Verder is Arco Timmermans sinds 1 januari 2011 als externe co-promotor betrokken bij PhD-onderzoek van Astrid Spreitzer van de Universiteit Luxemburg, over de Europeanisering van het Luxemburgse parlement, in vergelijkend perspectief. Het team van onderzoekers en bij het agendaonderzoek betrokken MI-fellows zal in 2012 aan een aantal nationale

en internationale onderzoeksbijeenkomsten deelnemen. Het streven hierbij is om de eigen onderzoeksresultaten onder de aandacht van andere onderzoeksnetwerken te brengen. Dit gebeurt aan de 'input'-zijde via conferenties en workshops, maar ook aan de 'output'-kant onder andere door het opzetten van een internationale boekenserie 'Comparative Studies of Political Agendas' bij Palgrave Macmillan. Arco Timmermans is een van de vijf redacteurs van deze nieuwe boekenserie.

Ook verdere samenwerking met onderzoekspartners in Den Haag en Leiden maakt onderdeel uit van deze strategie. Het MI Den Haag is ook partner in het Jean Monnet Centre of Excellence, een samenwerkingsverband rond Europese Studies tussen het Instituut Bestuurskunde van de Universiteit Leiden, Instituut Clingendael en de Haagse Hogeschool.

Bij onderwijs en onderzoek speelt behalve de primaire doelgroep bij de diverse activiteiten ook de bredere valorisatie van kennis een belangrijke rol bij het MI. Bij een deel

van de onderwijsactiviteiten wordt ingezet op het bereiken van een gevarieerde en brede doelgroep en betrokkenheid van de media.

Er is een actief beleid gericht op verspreiding van informatie over MI-activiteiten en resultaten van onderzoek via de MI-website en een nieuwsbrief. Ook hier is contact met diverse media onderdeel van de communicatiestrategie. In 2011 zijn er vanuit de Campusstaf in het MI verschillende radiobijdragen (Radio 1, BNR) geleverd over de Nederlandse en Europese politiek. In 2011 is ook een grote hoeveelheid populariserende korte publicaties geleverd voor de nieuwe MI nieuwsbrief De Hofvijfer, die sinds 1 maart 2011 elke maand is uitgebracht.

8 Leiden University College The Hague

Leiden University College The Hague (LUCTH) opende officieel zijn deuren op 29 september 2010. Het eerste academische jaar was toen al begonnen; op 23 augustus 2010 was het eerste cohort studenten met hun studie gestart.

Hoewel de aanmeldingscijfers in 2011 lager waren dan verwacht, was het verlies slechts 6%. In februari 2012 werden er opnieuw 12 studenten toegelaten, waardoor er in totaal 108 studenten in het studiejaar 2011/2012 zijn gestart.

In 2011 was er een grotere diversiteit in nationaliteit dan in het eerste jaar (24 verschillende nationaliteiten in 2010, 30 in 2011) en meer evenwicht tussen de seksen (in 2010 was de verhouding tussen mannen en vrouwen 42:58, in 2011 was deze 46:54).

De eerste Dies Natalis van het LUCTH werd gehouden op 29 september 2011 en vond plaats in het Vredespaleis in Den Haag. Maar liefst 196 studenten namen deel aan dit evenement.

Volgens de resultaten van de NSE (Nationale Studenten Enquête) is het LUCTH een van de meest succesvolle programma's aan de Universiteit Leiden, en als geheel beter in vergelijking met Amsterdam University College en het University College Utrecht (voor wat betreft de kwaliteit van docenten, de kwaliteit van het toezicht en zelfstudie, de studentenvoorlichting, de voorbereiding op de periode na de universiteit, en de betrokkenheid van studenten bij het college).

Op 16 mei 2011 werd Fortuna opgericht, de officiële studievereniging van het Leiden University College The Hague. Het doel van Fortuna is het behartigen van de belangen van alle studenten ingeschreven aan LUCTH.

Dit gebeurt door:

- het onderhouden van contacten tussen leden van de vereniging, het LUCTH studentbestuur, de studentstaf commissie, de raad van studies, LUCTH personeel en LUCTH board;
 - het bevorderen van de ontwikkeling en het waarborgen van de continuïteit van de commissies door leden van de vereniging in te stellen;
 - het vertegenwoordigen van de studenten in zijn geheel naar de buitenwereld;
 - het organiseren van activiteiten om de horizon van LUCTH studenten buiten het curriculum te verbreden.
- Het bestuur van het jaar 2010-2011 was met name verantwoordelijk voor de juridische en organisatorische fundamente van Fortuna.

In samenwerking met andere Nederlandse onderwijsorganisaties heeft Fortuna / LUCTH de eerste USCRN (University College Student Vertegenwoordiging Nederland) gehost. Dit evenement vond plaats in Nieuwspoor in Den Haag.

Het onderwijsprogramma is in 2011 gewijzigd om meer flexibiliteit aan te bieden. In plaats van vaststaande Majors en een beperkte keuze, zijn studenten nu in staat om hun eigen studieprogramma op een interdisciplinaire manier in te richten. 86% van bestaande studenten melden afge-

lopen jaar dat dit een beter en aantrekkelijker systeem is. LUCTH is ook bezig de breedte op te zoeken van het centrale thema, Global Challenges. Zoals bijvoorbeeld op het terrein van de kunsten ‘Political Arts’ (in samenwerking met de Academie der Kunsten & en het Koninklijk Conservatorium), op het terrein van de sociale wetenschappen ‘International Development’ (in samenwerking met het ISS) en op het terrein van de technische wetenschappen met het LUCTH Science & Media Centre (in samenwerking met prof.dr. Chris Goto-Jones VICI en de Virtual Research Lab op Campus Den Haag). Dit alles is in aanvulling op de kern van de LUCTH-majors Global Justice, World Politics, Human Interaction, Governance en Sustainability.

Korte vooruitblik

LUCTH initieert nieuwe majors en extra aandacht zal worden besteed aan de ontwikkeling en consolidatie van de breedte en flexibiliteit in de richting van de BSc. De benoeming van een nieuwe Director of Studies BSc zal een belangrijke bijdrage vormen.

Er worden de komende periode summerschools, excursies en uitwisselings- en stagemogelijkheden voor studenten aangeboden.

Universiteit Leiden
Campus Den Haag